

Nr 6.

Godkänd i första kammaren den 15 juni 1917.

Godkänd i andra kammaren den 15 juni 1917.

Riksdagens skrivelse till Konungen angående regleringen av utgifterna under riksstatens sjätte huvudtitel, innefattande anslagen till civildepartementet.

(Statsutskottets utlåtanden nr 6, 31, 102, 113, 135, 136, 160, 172, 173, 176, 181 och 199, sammansatta stats- och lagutskottets nr 4 utlåtanden nr 2 och 4, första särskilda utskottets utlåtanden nr 1, 3 och 17 samt andra särskilda utskottets utlåtanden nr 1 och 5.)

Till Konungen.

I avseende å regleringen av utgifterna under riksstatens sjätte huvudtitel, innefattande anslagen till civildepartementet, får riksdagen för Eders Kungl. Maj:t anmäla följande beslut.

Departementet.

1:o) I den till riksdagen den 13 januari 1917 avlätna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov har Eders Kungl. Maj:t i punkt 1 under sjätte huvudtiteln föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition, som kunde komma att avlåtas angående reglering av avlöningsförhållanden m. m. för befattningshavare inom statsdepartementen, beräkna en höjning från och med år 1918 av det ordinarie anslaget för departementets avdelning av Eders Kungl. Maj:ts kansli, nu 93,300 kronor, med 126,700 kronor eller till 220,000 kronor.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i en den 14 april 1917 avlåten proposition, nr 230, föreslagit riksdagen, bland annat, att höja ifrågasvarande anslag med 112,000 kronor till 205,400 kronor.

Såsom riksdagen i särskild skrivelse anmäler, har riksdagen bifallit denna Eders Kungl. Maj:ts framställning.

2:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 2 föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition, som kunde komma att avlåtas angående reglering av avlöningsförhållanden m. m. för befattningshavare inom statsdepartementen, på extra stat för år 1918 beräkna ett förslagsanslag, högst 13,000 kronor, till avlöande av vissa befattningshavare inom departementet m. m.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i den under punkt 1 omfördälda propositionen nr 230 föreslagit riksdagen att på extra stat för år 1918 anvisa *dels* till avlöande av en extra föredragande inom departementet för mål hos regeringsrätten ett förslagsanslag, högst 7,000 kronor, varav 2,500 kronor skola anses motsvara tjänstgöringspenningar, *dels* till arvode åt en extra föredragande inom departementet för statsplane- med flera ärenden ett förslagsanslag, högst 3,000 kronor, *dels ock* till en handsekreterare åt statsministern ett förslagsanslag, högst 3,000 kronor.

Såsom i särskild skrivelse anmäles, har riksdagen bifallit denna Eders Kungl. Maj:ts framställning.

Överståthållarämbetet.

3:o) Med anledning av Eders Kungl. Maj:ts i punkt 3 gjorda framställning har riksdagen för *provisorisk förbättring av de hos överståthållarämbetet anställda manliga och kvinnliga extra tjänst innehavares avlöningsförmåner* på extra stat för år 1918 anvisat ett förslagsanslag, högst 10,600 kronor.

4:o) I punkt 4 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till fortsatt utgivande av tidningen »Polisunderrättelser» på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst 38,400 kronor.

För ifrågasvarande ändamål har för innevarande år anvisats ett be- lopp av 36,900 kronor.

Den ifrågasatta höjningen är förorsakad av den under senare tid alltjämt fortgående stegringen i pappersprisen.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förslag, har sålunda till fortsatt utgivande av tidningen »Polisunderrättel- ser» på extra stat för år 1918 anvisat ett förslagsanslag, högst 38,400 kronor.

5:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts i punkt 5 gjorda framställning har riksdagen till *bestridande av utgifter för registrering av automobiler* på extra stat för år 1918 anvisat ett förslagsanslag av 4,500 kronor att i första hand utgå av inflytande registreringsavgifter för automobiler.

Landsstaten.

6:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 6 föreslagit riksdagen att landshövdingarna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län må berättigas att vid resor för besökande av olika orter inom respektive län till inhämtande av närmare kännedom om vad till länets bästa kan lända av statsverket åtnjuta ersättning för kostnad för användning av automobil, för skjuts eller båtlega samt för anlitande av vägvisare och bärare.

Då den landshövding påvilande skyldigheten att årligen inom länet företaga tjänsteresor givetvis måste i ekonomiskt hänseende bliva särskilt kännbar för landshövdingarne i de tre nordligaste länen med deras föga utvecklade kommunikationsväsen och därstädes i övrigt rådande säregna förhållanden, har riksdagen funnit skäligt, att ersättning för de i Eders Kungl. Maj:ts framställning angivna resekostnader varder nämnda landshövdingar beredd.

Riksdagen får sålunda anmäla, att riksdagen beslutat, att landshövdingarna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län skola vara berättigade att vid resor för besökande av olika orter inom respektive län till inhämtande av närmare kännedom om vad till länets bästa kan lända av statsverket åtnjuta ersättning för kostnad för användning av automobil, för skjuts eller båtlega samt för anlitande av vägvisare och bärare.

7:o) I punkt 7 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att kostnaden för uppvärmning av landshövding tillagd boställslägenhet må från och med den 1 september 1917 övertagas av statsverket, samt att, därest det åligger landshövding att erlagga ränta och amortering å av statsverket förskjuten kostnad för införande av värmeledning i hans boställslägenhet, denna skyldighet må bortfalla, såvitt den avser å tiden efter den 1 september 1917 belöpande ränta och amortering.

Riksdagens vederbörande utskott har vid behandling av förevarande ärende låtit införskaffa uppgifter angående kostnaderna för länsresidensens uppvärmning under år 1916, och hava dessa i de särskilda länen ställt sig på sätt nedanstående tablå utvisar:

Kungl. Maj:ts befallnings- havande i	Eldnings- kostnad.		Amortering å värmeledning.		Anmärkningar.
	Kronor.		Kronor.		
Stockholms län	1,150	—	—	—	(Bränsle till kök och tvättstuga ej in- räknad.)
Uppsala län	2,012	94	—	—	
Södermanlands län	2,013	52	445	35	
Östergötlands län	3,320	—	—	—	(Enl. normalt pris 2,120: —.)
Jönköpings län	1,024	39	525	76	
Kronobergs län	854	50	224	04	(Icke uppvärmd under riksdag.)
Kalmar län	minst 2,000	—	37	13	
Gottlands län	1,483	—	—	—	
Blekinge län	1,320	—	—	—	
Kristianstads län	2,116	55	—	—	
Malmöhus län	1,775	09	662	87	(Normal kostnad omkring 2,000: —.)
Hallands län	c:a 1,500	—	—	—	
Göteborgs och Bohus län..	2,070	—	—	—	
Älvsborgs län	1,036	—	—	—	
Skaraborgs län	1,824	—	639	48	
Värmlands län	1,075	55	—	—	
Örebro län	2,390	—	240	—	(9 rum oeldade.)
Västmanlands län	c:a 2,500	—	—	—	(Ej bebott under 1915 och 1916.)
Kopparbergs län	1,500	—	—	—	(Två flyglar med 5 rum avstängda. Tre rum och kök uthyrda. Ej medräknat bostad för gårdskarl, kusk och stall- dräng. Normalkostnad 2,600: —.)
Gävleborgs län	1,800	—	—	—	
Västernorrlands län	1,191	50	—	—	(Förhyrd bostad.)
Jämtlands län	2,130	43	—	—	(Ehuru centraluppvärmning, ej amorte- ringskostnad.)
Västerbottens län	2,000	—	—	—	(1915—16 c:a 1,312: —.)
Norrbottens län	1,550	—	—	—	(Fem rum uppvärmda.)
	41,637	47	2,774	63	
	Summa 44,412: 10				

Flertalet av de åt landshövdingarna upplåtta boställsvåningarna äro uppenbarligen tilltagna med en storlek, som icke erfordras för en privatman utan ansetts betingad av landshövdingens ställning inom länet. Med hänsyn härtill och då kostnaderna för boställsvåningarnas uppvärmning så oerhört stegrats, har riksdagen ansett det med rätt-

visa och billighet förenligt, att staten bidrager till bestridandet av dessa kostnader. Att emellertid, såsom Eders Kungl. Maj:t föreslagit, låta staten övertaga kostnaderna i dess helhet, har icke syntts riksdagen lämpligt, utan har riksdagen ansett, att staten bör bidraga med hälften av de verifierade uppvärmningskostnaderna.

Mot förslaget att låta landshövdingarnas skyldighet att bidraga till kostnaderna för införande av värmeledning i deras boställslägenheter bortfalla har riksdagen icke haft något att erinra.

Riksdagen får sålunda anmäla, att riksdagen, i anledning av Eders Kungl. Maj:ts föreliggande förslag medgivit,

dels att halva kostnaden för uppvärmning av landshövding tillagd boställslägenhet må från och med den 1 september 1917 övertagas av statsverket,

dels ock att, därest det åligger landshövding att erlagga ränta och amortering å av statsverket förskjuten kostnad för införande av värmeledning i hans boställslägenhet, denna skyldighet må bortfalla, såvitt den avser å tiden efter den 1 september 1917 belöpande ränta och amortering.

8:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkterna 8, 9 och 10 av denna huvudtitel föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition, som kunde komma att avlåtas angående fögderiförvaltningarnas omorganisation och lönerreglering m. m. dels beräkna en höjning från och med år 1918 av de å ordinarie stat upptagna anslagen till tjänstemän och betjänte vid länsstyrelserna, nu 924,900 kronor, med 275,100 kronor eller till 1,200,000 kronor samt till fögderiförvaltningarna, nu 1,635,298 kronor, med 570,000 kronor eller till i runt tal 2,205,300 kronor, dels ock på extra stat för år 1918 beräkna ett förslagsanslag till polisväsendet på landsbygden m. m. av 500,000 kronor.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i en den 14 april 1917 avlåten proposition (nr 211) föreslagit riksdagen, bland annat, att *dels* höja det å ordinarie stat uppförda anslaget till tjänstemän och betjänte vid länsstyrelserna med 371,750 kronor till 1,296,650 kronor;

dels höja det å ordinarie stat uppförda reservationsanslaget till arvoden åt extra länsnotarier, extra länsbokhållare och övriga extra biträden vid länsstyrelserna m. m., nu 268,000 kronor, med 43,000 kronor till 311,000 kronor;

dels höja det å ordinarie stat uppförda anslaget till fögderiförvaltningarna med 633,633 kronor till 2,268,931 kronor;

dels höja det under landsstaten å ordinarie stat uppförda anslaget »övergångsstat», nu 56,800 kronor, med 45,700 kronor till 102,500 kronor;

dels ock på extra stat för år 1918 ställa till Eders Kungl. Maj:ts förfogande ett förslagsanslag av 500,000 kronor att, huvudsakligen under de i statsrådsprotokollet över civilärenden den 21 februari 1908 angivna villkor för åtnjutande av bidrag från anslaget, användas till avlöning och underhåll av särskild polisstyrka på landet, där sådan kan av förhållandena påkallas, under medgivande tillika, *dels* att av detta anslag erforderligt belopp må användas till åtgärder i särskilda fall för grövre brotts upptäckande och misstänkta personers efterspanande och gripande, *dels ock* att Eders Kungl. Maj:t må av anslaget använda lämpligt belopp till årsarvode åt den polistjänsteman, som förordnas att inom civildepartementet biträda ej mindre vid förande av register över den polisstyrka, som kan komma att ur vissa städers poliskårer ställas till länsstyrelsernas förfogande för beredande av polisskydd vid oroligheter å rikets landsbygd, än ock vid beredning inom departementet av frågor om samma polisstyrkas användning i förekommande fall.

Såsom riksdagen i särskild skrivelse anmält, har riksdagen

dels höjt det å ordinarie stat uppförda anslaget till tjänstemän och betjänte vid länsstyrelserna, nu 924,900 kronor, med 371,750 kronor till 1,296,650 kronor;

dels höjt det å ordinarie stat uppförda reservationsanslaget till arvoden åt extra länsnotarier, extra länsbokhållare och övriga extra biträden vid länsstyrelserna m. m., nu 268,000 kronor, med 43,000 kronor till 311,000 kronor;

dels höjt det å ordinarie stat uppförda anslaget till fögderiförvaltningarna, nu 1,635,298 kronor, med 618,233 kronor till 2,253,531 kronor;

dels höjt det under landsstaten å ordinarie stat uppförda anslaget »övergångsstat», nu 56,800 kronor, med 25,900 kronor till 82,700 kronor;

dels ock på extra stat för år 1918 ställt till Eders Kungl. Maj:ts förfogande ett förslagsanslag av 500,000 kronor att, huvudsakligen under de i statsrådsprotokollet över civilärenden den 21 februari 1908 angivna villkor för åtnjutande av bidrag från anslaget, användas till avlöning och underhåll av särskild polisstyrka på landet, där sådan kan av förhållandena påkallas, under medgivande tillika, *dels* att av detta anslag erforderligt belopp må användas till åtgärder i särskilda fall för grövre brotts upptäckande och misstänkta personers efterspanande och gripande, *dels ock* att Eders Kungl. Maj:t må av anslaget använda lämpligt belopp till årsarvode åt den polistjänsteman, som förordnas att inom civildepartementet biträda ej mindre vid förande av register över

den polisstyrka, som kan komma att ur vissa städers poliskårer ställas till länsstyrelsernas förfogande för beredande av polisskydd vid oroligheter å rikets landsbygd, än ock vid beredning inom departementet av frågor om samma polisstyrkas användning i förekommande fall.

9:o) Med anledning av Eders Kungl. Maj:ts under punkt 11 gjorda framställning har riksdagen till *juridiskt biträde åt de svenska lapparna i Norge samt ersättning åt lappfogdar och lappförmän ävensom ordningsmän inom lappbyarna m. m.* på extra stat för år 1918 beviljat ett reservationsanslag av 22,300 kronor.

Väg- och vattenbyggnadsväsendet.

10:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 12 föreslagit riksdagen att till vägundersökningar, utöver anslaget å ordinarie stat, å extra stat för år 1918 anvisa ett anslag av 90,000 kronor med rätt för Eders Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel förskottsvis redan under år 1917 utanordna erforderlig del av beloppet.

Riksdagen har icke kunnat undgå att fästa sin uppmärksamhet vid att undersökningar beträffande väganläggningar verkställas i sådan omfattning, att statsbidrag till deras utförande icke inom en rimlig tid kan erhållas. Detta missförhållande har emellertid beaktats i det av vägkommissionen avgivna förslag till lag om allmänna vägar på landet, och lärer man kunna förvänta, att i en blivande ny väglag bestämmelser varda meddelade, som i största möjliga utsträckning avhjälpa detsamma. Under uttalande av denna förväntan har riksdagen ansett sig böra bevilja det av Eders Kungl. Maj:t nu äskade anslaget, vilket såsom utgörande förstärkning av ett ordinarie anslag torde böra betecknas såsom »förslagsanslag, högst».

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen till *vägundersökningar*, utöver anslaget å ordinarie stat, å extra stat för år 1918 anvisat ett förslagsanslag, högst, 90,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel förskottsvis redan under år 1917 utanordna erforderlig del av beloppet.

11:o) I punkt 13 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för anordnande av inspektion av enskilda järnvägars rullande materiel på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst 7,900 kronor, att för ändamålet ställas till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förfogande.

För möjliggörande av en verksam kontroll å enskilda järnvägars rullande materiel har anslag av riksdagen för varje år från och med 1905 beviljats, och har senast nästlidet års riksdag på extra stat för år 1917 för detta ändamål anvisat ett anslag av 7,400 kronor.

Under den tid, anslag för ifrågavarande ändamål av riksdagen beviljats, har från anslaget årligen utgått ett arvode till en maskininspektör, vilket arvode varit bestämt till 5,000 kronor för åren 1905—1911 och därefter till sitt nuvarande belopp 6,000 kronor. Dessutom har från och med år 1912 av anslaget utgått 1,400 kronor såsom tillläggsarvode till den extra ingenjör å väg- och vattenbyggnadsstyrelsens järnvägsbyrå, som har att biträda maskininspektören.

Eders Kungl. Maj:ts nu föreliggande förslag avser en höjning av maskininspektörens arvode med 500 kronor.

Beträffande ifrågavarande inspektörs inkomster i tjänsten har riksdagen inhämtat följande:

Maskininspektörens vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsen inkomster utöver lönen utgöras av ersättningar för granskning av ritningar till smalspåriga järnvägarnas rullande materiel dels i dels utan samband med kontroll å samma järnvägars under tillverkning varande materiel enligt de ersättningsgrunder, som kungl. kungörelsen angående kontroll över enskilda järnvägarnas rullande materiel av den 31 december 1904 bestämmer (sv. förf.-saml. nr 68 år 1905) samt ersättningar för en del utredningar m. m., som av järnvägsförvaltningarna önskas.

Totala inkomstbeloppen, härrörande från sådana arbeten hava utgjort:

år 1913	kronor	670:—
» 1914	»	1,112:—
» 1915	»	650:—
» 1916	»	610:—

eller årligen c:a 750 kronor.

De ersättningar, som erhållits på grund av enbart ritningsgranskning utan samband med tillverkningskontroll, utgjorde härav 370, 412, 150 och 310 kronor för resp. år.

Under framhållande av, att i den mån större enhetlighet i de enskilda järnvägarnas rullande materiel vunnits genom tillämpande av vissa standardtyper, maskininspektörens inkomster av granskning av ritningar till dylik materiel nedgått utan att hans arbete i dess helhet undergått någon minskning, får riksdagen, som finner billighetsskäl tala för att maskininspektören erhåller någon ersättning för den sålunda mistade inkomsten och som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning, anmäla, att riksdagen för *anordnande av inspektion av enskilda järnvägars rullande materiel* på extra

stat för år 1918 anvisat ett förslagsanslag, högst 7,900 kronor, att för ändamålet ställas till väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förfogande.

12:o) Med anledning av Eders Kungl. Maj:ts i punkt 14 gjorda framställning har riksdagen på extra stat för år 1918 anvisat ett reservationsanslag av 10,000 kronor till *undersökningar av mindre hamnar och farleder* ävensom till *upprättande av planer till anläggning eller ombyggnad av broar*, då dylika arbeten icke äro förenade med vägföretag.

13:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 15 föreslagit riksdagen att på extra stat för år 1918 ställa till Eders Kungl. Maj:ts förfogande till understödjande av brobyggnader och, företrädesvis mindre, hamnbyggnader samt upprensning av åar och farleder ett anslag av 750,000 kronor.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag, får sålunda anmäla, att riksdagen på extra stat för år 1918 ställt till Eders Kungl. Maj:ts förfogande till *understödjande av brobyggnader och, företrädesvis mindre, hamnbyggnader* samt *upprensning av åar och farleder* ett reservationsanslag av 750,000 kronor.

14:o) Med anledning av Eders Kungl. Maj:ts i punkt 16 gjorda framställning har riksdagen av det såsom *bidrag till bestridande av kostnaden för iståndsättandet av Sandvikens hamn i Persnäs socken på Öland* beviljade anslaget av 169,200 kronor på extra stat för år 1918 anvisat såsom reservationsanslag ett belopp av 50,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel förskottsvis redan under år 1917 utanordna beloppet.

15:o) I punkt 17 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till täckande av vissa i statsrådsprotokollet omförmälda, av statskontoret förskottsvis bestridda utgifter för fullbordande av ombyggnad och förbättring av Väddö kanal på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst 153,758 kronor.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning, har alltså till täckande av vissa i statsrådsprotokollet omförmälda, *av statskontoret förskottsvis bestridda utgifter för fullbordande av ombyggnad och förbättring av Väddö kanal* på extra stat för år 1918 anvisat ett förslagsanslag, högst 153,758 kronor.

16:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 18 föreslagit riksdagen att till bidrag för anläggning av nya samt förbättring eller omläggning av backiga eller eljest mindre goda vägar på extra stat för år 1918 anvisa ett anslag av 2,750,000 kronor.

I en inom riksdagen väckt motion har hemställts, att riksdagen för ifrågavarande ändamål måtte för år 1918 anvisa ett anslag av 3,500,000 kronor.

I skrivelse till Eders Kungl. Maj:t den 20 oktober 1916 gjorde väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framställning om, att nu förevarande anslag, som för åren 1915—1917 utgått med 2,500,000 kronor, måtte för år 1918 höjas till 3,500,000 kronor. Såsom av statsrådsprotokollet inhämtas, har departementschefen väl funnit den föreslagna höjningen i och för sig behöflig, men dock med hänsyn till de stora krav, som i övrigt ställdes på statens kassa, icke ansett sig för det närvarande böra hemställa om förhöjning av anslaget med mera än 250,000 kronor eller till 2,750,000 kronor.

Av den i statsrådsprotokollet intagna förteckningen över i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen vilande ansökningar om statsbidrag från ifrågavarande anslag framgår, att anspråken på bidrag för utförande av vägföretag inom landet alltjämt ökats och icke kunnat i önskelig mån tillgodoses med hittills anvisade anslagsbelopp. Det synes fördenskull riksdagen uppenbart, att en ökning av anslaget är av trängande behov påkallad; och anser riksdagen denna ökning icke böra begränsas till det av Eders Kungl. Maj:t föreslagna beloppet, utan torde densamma lämpligen böra bestämmas i enlighet med vad i motionen ifrågasatts och i överensstämmelse jämväl med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens i ämnet gjorda framställning och anslaget sålunda uppföras med 3,500,000 kronor.

Riksdagen har alltså i anledning av Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning samt ovanberörda motion till *bidrag för anläggning av nya samt förbättring eller omläggning av backiga eller eljest mindre goda vägar* på extra stat för år 1918 anvisat ett reservationsanslag av 3,500,000 kronor.

17:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts i punkt 19 gjorda framställning har riksdagen beslutat, att i avseende å de statsbidrag, som för år 1918 kunna av riksdagen beviljas till väganläggningar och vägförbättringar samt till bro- och hamnbyggnader ävensom uppränsning av åar och farleder, skola gälla de *allmänna villkor och bestämmelser, vilka finnas intagna i riksdagens skrivelser den 31 maj 1907, den 27 februari 1914 och den 28 maj 1915.*

18:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts i punkt 20 därom gjorda framställning har riksdagen på extra stat för år 1918 anvisat ett reservationsanslag av 500,000 kronor att, i enlighet med de i kungl. kungörelsen den 14 november 1913 och den 29 oktober 1915 angivna grunder, användas till *anläggande av enklare vägar i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län.*

Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.

19:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 21 föreslagit riksdagen

dels medgiva att å avlöningsstaten för medicinalstyrelsen må från och med år 1918 uppföras ytterligare tre kvinnliga biträden, därav ett av andra lönegraden med en årlig avlöning av 1,600 kronor, därav 900 kronor lön, 550 kronor tjänstgöringspenningar och 150 kronor ortstillägg, samt två av första lönegraden, vartdera med en årlig avlöning av 1,200 kronor, därav 700 kronor lön, 350 kronor tjänstgöringspenningar och 150 kronor ortstillägg, vartill för biträde av såväl andra som första lönegraden kunna komma två ålderstillägg, det ena med 200 kronor efter fem år och det andra, likaledes med 200 kronor, efter ytterligare fem år;

dels föreskriva, att för åtnjutande av de med sagda biträdesbefattningar förenade avlöningsförmåner skall gälla vad i nådiga kungörelsen den 1 oktober 1914 angående villkor och bestämmelser för åtnjutande av avlöningsförmåner enligt den från och med år 1915 gällande ordinarie stat för medicinalstyrelsen finnes stadgat i fråga om i nämnda stat upptagna kvinnliga biträden;

dels från och med år 1918 höja den å medicinalstyrelsens ordinarie stat upptagna anslagsposten till vetenskapliga rådet, veterinärrådet, vikariatsersättningar och extra tjänstemän m. m. från 51,200 kronor med 250 kronor till 51,450 kronor;

dels ock, vid bifall till vad sålunda föreslagits, från och med år 1918 höja det å riksstaten uppförda ordinarie anslaget till medicinalstyrelsen från 198,700 kronor med 4,250 kronor till 202,950 kronor, därav 4,900 kronor å övergångsstat.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning, får alltså anmäla, att riksdagen

dels medgivit, att å avlöningsstaten för medicinalstyrelsen må från och med år 1918 uppföras ytterligare tre kvinnliga biträden, därav ett av andra lönegraden med en årlig avlöning av 1,600 kronor, därav 900 kronor lön, 550 kronor tjänstgöringspenningar och 150 kronor ortstillägg, samt två av första lönegraden, vartdera med en årlig avlöning av 1,200 kronor, därav 700 kronor lön, 350 kronor tjänstgöringspenningar och 150 kronor ortstillägg, vartill för biträde av såväl andra som första

lönegraden kunna komma två ålderstillägg, det ena med 200 kronor efter fem år och det andra, likaledes med 200 kronor, efter ytterligare fem år;

dels föreskrivit, att för åtnjutande av de med sagda biträdesbefattningar förenade avlöningsförmåner skall gälla vad i nådiga kungörelsen den 1 oktober 1914 angående villkor och bestämmelser för åtnjutande av avlöningsförmåner enligt den från och med år 1915 gällande ordinarie stat för medicinalstyrelsen finnes stadgat i fråga om i nämnda stat upptagna kvinnliga biträden;

dels från och med år 1918 höjt den å medicinalstyrelsens ordinarie stat upptagna anslagsposten till vetenskapliga rådet, veterinärrådet, vikariatsersättningar och extra tjänstemän m. m. från 51,200 kronor med 250 kronor till 51,450 kronor;

dels ock från och med år 1918 höjt det å riksstaten uppförda *ordinarie anslaget till medicinalstyrelsen* från 198,700 kronor med 4,250 kronor till 202,950 kronor, därav 4,900 kronor å övergångsstat.

20:o) I anledning av Eders Kungl. Maj:ts under punkt 22 gjorda framställning har riksdagen på extra stat för år 1918 anvisat ett förslagsanslag, högst 1,300 kronor, för beredande av *personligt avlöningstillägg* under nämnda år *för en å övergångsstat uppförd befattningshavare hos medicinalstyrelsen*, i enlighet med de för provisorisk lönereglering för befattningshavare i medicinalstyrelsen för år 1914 fastställda grunder och villkor.

21:o) Eders Kungl. Maj:t har vidare föreslagit riksdagen,

i *punkt 23* att *dels* godkänna det av departementschefen tillstyrkta förslaget till stat för statens bakteriologiska laboratorium ävensom de villkor och bestämmelser, som beträffande laboratorer, vaktmästare och preparator samt stallförman av departementschefen föreslagits för åtnjutande av de för dem i staten upptagna avlöningsförmåner;

dels ock i stället för det ordinarie anslaget till statsmedicinska anstalten, så vitt det avser den medicinskt-bakteriologiska avdelningen, från och med år 1918 under riksstatens sjätte huvudtitel uppföra ett ordinarie anslag till statens bakteriologiska laboratorium av 73,190 kronor;

i *punkt 24* att *dels* godkänna det av departementschefen förordade förslag till stat för statens rättskemiska laboratorium;

dels ock i stället för det ordinarie anslaget till statsmedicinska anstalten, så vitt det avser den rättskemiska avdelningen, från och med år 1918 under riksstatens sjätte huvudtitel uppföra ett ordinarie anslag till statens rättskemiska laboratorium av 18,900 kronor; samt

i punkt 25 att för upprätthållande av driften vid statens farmaceutiska laboratorium å extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst 15,600 kronor.

Statsmedicinska anstalten, som tillkom på grund av beslut vid 1907 års riksdag och som började sin verksamhet år 1909, består av en medicinskt-bakteriologisk och en rättskemisk avdelning, varjämte på grund av beslut vid 1914 års senare riksdag vid anstalten tillsvidare inrättats ett farmaceutiskt laboratorium, vilket står under tillsyn och vård av föreståndaren för den rättskemiska avdelningen.

Enligt den för medicinalstyrelsen gällande instruktion skola ärenden rörande statsmedicinska anstaltens verksamhet och förvaltning fördragas av hälsovårdsbyrån,

Gemensam stat för anstaltens förenämnda båda avdelningar fastställdes av 1908 års riksdag och är denna av följande lydelse:

	Lön.	Tjänstgöringspennningar.	Orts-tillägg.	Arvoden.	Summa.	
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	
1 föreståndare	5,000	2,500	—	—	7,500	} Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
1 d:o	5,000	2,500	—	—	7,500	
1 assistent å rättskemiska avdelningen	—	—	—	3,000	3,000	} Fri bostad.
1 assistent	—	—	—	2,000	2,000	
1 veterinärbiträde	—	—	—	1,000	1,000	
Till tillfälliga biträden, vikariatsersättning och renskrivning ...	—	—	—	5,000	5,000	} Efter 5 år kan lönen höjas med 150 kronor och efter 10 år med ytterligare 150 kronor.
1 vaktmästare	700	400	150	—	1,250	
1 d:o	700	400	150	—	1,250	
Betjäning i övrigt	—	—	—	2,000	2,000	
Hyra av erforderliga lokaler	—	—	—	—	8,500	
Till belysning, bränsle, gas, vatten m. m.	—	—	—	—	1,760	
För beredning av animal vaccin, tillverkning och kontroll av serum, inköp av djur samt anskaffande av apparater och reagentier m. m.	—	—	—	—	13,440	
Summa kronor	11,400	5,800	300	13,000	54,200	

Anm. Därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej till honom utgå, ävensom å lönen avdragas 150 kronor årligen.

Av den i staten uppförda ordinarie personalen voro en föreståndare, en assistent samt en vaktmästare avsedda för vardera av medi-

cinskt-bakteriologiska och rättskemiska avdelningarna, varjämte å den förra avdelningen tillkom ett veterinärbiträde. Sedermera hava i den ordinarie staten följande förändringar vidtagits, nämligen *dels* att arvodet till assistenten vid medicinskt-bakteriologiska avdelningen från och med år 1912 höjts från 2,000 kronor till 3,000 kronor, dock att förmånen av fri bostad därvid bortföll, *dels* att beloppet för hyra av erforderliga lokaler från och med år 1915 höjts från 8,500 kronor till 12,450 kronor, *dels ock* att beloppet för beredning av animal vaccin och vissa andra ändamål från och med år 1916 höjts från 13,440 kronor till 23,440 kronor.

För upprätthållande av driften vid det farmaceutiska laboratoriet har riksdagen för vartdera av åren 1916 och 1917 å extra stat anvisat ett belopp av 15,600 kronor. Avlönings- och omkostnadsstat för laboratoriet har av Eders Kungl. Maj:t för varje särskilt verksamhetsår fastställts.

Eders Kungl. Maj:ts nu föreliggande förslag innebär en uppdelning av statsmedicinska anstaltens ordinarie stat på de båda i anstalten för närvarande ingående underavdelningarne, så att för en var av dessa uppföres ett ordinarie anslag, i sammanhang varmed den gemensamma benämningen, statsmedicinska anstalten skulle komma att bortfalla — denna förändring föranledd av önskvärheten av att kunna mellan medicinalstyrelsens vederbörande byråer uppdelat ärenden rörande anstalten. De två nya institutioner som skulle motsvara anstaltens båda nuvarande avdelningar skulle benämnas respektive statens bakteriologiska laboratorium och statens rättskemiska laboratorium. Den farmaceutiska institutionen skulle benämnas statens farmaceutiska laboratorium.

Den nu föreslagna avlönings- och omkostnadsstaten för bakteriologiska laboratoriet är av följande lydelse:

	Lön.	Tjänstgöringspennningar.	Orts-tillägg.	Arvoden.	Summa.	
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	
1 föreståndare	5,000	2,500	—	—	7,500	Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
1 laborator	3,600	2,000	—	—	5,600	
1 d:o	3,600	2,000	—	—	5,600	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 assistent.....	—	—	—	3,000	3,000	
1 d:o	—	—	—	3,000	3,000	
1 inspektor och kontrollant	—	—	—	2,000	2,000	
1 veterinärbiträde	—	—	—	2,000	2,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor och efter 10 år med ytterligare 100 kronor.
1 vaktmästare och preparator ...	900	600	150	—	1,650	
1 stallförman	900	450	150	—	1,500	Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor.
1 vaktmästare	700	400	150	—	1,250	Efter 5 år kan lönen höjas med 150 kronor och efter 10 år med ytterligare 150 kronor
Till tillfälliga biträden, övrig betjäning, vikariatsersättning, renskrivning m. m.	—	—	—	6,500	6,500	
Hyra av erforderliga lokaler	—	—	—	—	11,750	
Belysning, bränsle, gas, vatten m. m.	—	—	—	—	1,400	
Beredning av vaccin, tillverkning av serum, inköp av djur, anskaffande av apparater och reagens m. m.	—	—	—	—	20,440	
Summa kronor	—	—	—	—	73,190	

Ann. Därest vaktmästare och preparator, stallförman eller vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej till honom utgå ävensom å lönen avdragas, beträffande vaktmästare och preparator samt stallförman 100 kronor årligen och beträffande vaktmästare 150 kronor årligen.

Förslaget till avlönings- och omkostnadsstat för statens rättskemiska laboratorium är så lydande:

	Lön.	Tjänstgöringspennningar.	Orts-tillägg.	Arvodet.	Summa.	
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	
1 föreståndare	5,000	2,500	—	—	7,500	Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
1 assistent	—	—	—	3,000	3,000	
1 vaktmästare	700	400	150	—	1,250	Efter 5 år kan lönen höjas med 150 kronor och efter 10 år med ytterligare 150 kronor.
Till tillfälliga biträden, övrig betjäning, vikariatsersättning, renskrivning m. m.	—	—	—	1,000	1,000	
Hyra av erforderliga lokaler	—	—	—	—	2,800	
Belysning, bränsle, gas, vatten m. m.	—	—	—	—	350	
Anskaffning av apparater och reagens m. m.	—	—	—	—	3,000	
Summa kronor	—	—	—	—	18,900	

Anm. Därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej till honom utgå, ävensom å lönen avdragas 150 kronor årligen.

Någon ändring i det för upprätthållande av driften vid statens farmaceutiska laboratorium anvisade anslaget har förnärvarande icke ansetts vara av behovet påkallat.

Riksdagen har funnit lämpligt att, på sätt föreslagits, sådan uppdelning av statsmedicinska anstaltens ordinarie stat äger rum, att vardera av anstaltens båda underavdelningar erhåller sin särskilda utgiftsstat med därav möjliggjord fördelning på medicinalstyrelsens vederbörande byråer av föredragningen av ärenden rörande anstalten. Däremot har riksdagen icke funnit sig övertygad om lämpligheten av att, åtminstone för närvarande, borttaga den för avdelningarne gemensamma benämningen, statsmedicinska anstalten, och anser riksdagen förty, att såväl de båda för förändringens genomförande erforderliga nya ordinarie anslagen som ock extra anslaget till farmaceutiska laboratoriet böra i riksstaten uppföras under en gemensam överbrik, »statsmedicinska anstalten».

Beträffande de i de föreslagna staterna upptagna olika utgiftsposterna har riksdagen icke funnit anledning till erinran.

Riksdagen får sålunda anmäla, att riksdagen
dels godkänt följande

Avlönings- och omkostnadsstat för statens bakteriologiska laboratorium.

	Lön.	Tjänstgöringspennningar.	Orts-tillägg.	Arvoden.	Summa.	
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	
1 föreståndare	5,000	2,500	—	—	7,500	Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
1 laborator	3,600	2,000	—	—	5,600	
1 d:o	3,600	2,000	—	—	5,600	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 assistent	—	—	—	3,000	3,000	
1 d:o	—	—	—	3,000	3,000	
1 inspektör och kontrollant	—	—	—	2,000	2,000	
1 veterinärbiträde	—	—	—	2,000	2,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor och efter 10 år med ytterligare 100 kronor.
1 vaktmästare och preparator	900	600	150	—	1,650	
1 stallförman	900	450	150	—	1,500	Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor.
1 vaktmästare	700	400	150	—	1,250	Efter 5 år kan lönen höjas med 150 kronor och efter 10 år med ytterligare 150 kronor.
Till tillfälliga biträden, övrig betjäning, vikariatsersättning, renskrivning m. m.	—	—	—	6,500	6,500	
Hyra av erforderliga lokaler	—	—	—	—	11,750	
Belysning, bränsle, gas, vatten m. m.	—	—	—	—	1,400	
Beredning av vaccin, tillverkning av serum, inköp av djur, anskaffande av apparater och reagens m. m.	—	—	—	—	20,440	
Summa kronor	—	—	—	—	73,190	

Anm. Därest vaktmästare och preparator, stallförman eller vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej till honom utgå ävensom å lönen avdragas, beträffande vaktmästare och preparator samt stallförman 100 kronor årligen och beträffande vaktmästare 150 kronor årligen.

dels godkänt de villkor och bestämmelser, som beträffande laboratorer, vaktmästare och preparator samt stallförman av departements-

chefen i statsrådsprotokollet över civilärenden den 13 januari 1917 föreslagits för åtnjutande av de för dem i staten upptagna avlöningsförmåner;

dels godkänt följande

Avlönings- och omkostnadsstat för statens rättskemiska laboratorium.

	Lön.	Tjänstgöringspennningar.	Orts-tillägg.	Arvoden.	Summa.	
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	
1 föreståndare	5,000	2,500	—	—	7,500	} Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
1 assistent	—	—	—	3,000	3,000	
1 vaktmästare	700	400	150	—	1,250	} Efter 5 år kan lönen höjas med 150 kronor och efter 10 år med ytterligare 150 kronor.
Till tillfälliga biträden, övrig betjäning, vikariatsersättning, renskrivning m. m.	—	—	—	1,000	1,000	
Hyra av erforderliga lokaler.....	—	—	—	—	2,800	
Belysning, bränsle, gas, vatten m. m.....	—	—	—	—	350	
Anskaffning av apparater och reagens m. m.	—	—	—	—	3,000	
Summa kronor	—	—	—	—	18,900	

Anm. Därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej till honom utgå, ävensom å lönen avdragas 150 kronor årligen.

dels med uteslutande ur riksstaten av det nuvarande ordinarie anslaget till statsmedicinska anstalten å sjätte huvudtiteln under gemensam överrubrik »statsmedicinska anstalten» från och med år 1918 uppfört dels ett *ordinarie anslag till statens bakteriologiska laboratorium* å 73,190 kronor, dels ock ett *ordinarie anslag till statens rättskemiska laboratorium* å 18,900 kronor;

dels ock för upprätthållande av driften vid *statens farmaceutiska laboratorium* å extra stat för år 1918 anvisat ett förslagsanslag, högst, 15,600 kronor, att i riksstaten uppföras under ovanberörda överrubrik »statsmedicinska anstalten».

22:o) Uti punkterna 26, 28 och 29 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avvaktan på den proposition i ämnet, som kunde komma att avlåtas, beräkna *dels* för provisorisk förbättring av provinsialläkares

avlöningsförmåner på extra stat för år 1918 ett förslagsanslag, högst 6,000 kronor, *dels* i stället för det ordinarie reservationsanslaget till avlöning åt femton civila läkarstipendiater från och med år 1918 ett ordinarie reservationsanslag till avlöning åt civila läkarstipendiater om 31,000 kronor, *dels ock* en höjning från och med år 1918 av det ordinarie förslagsanslaget till bidrag till extra provinsialläkares avlöning med 6,725 kronor eller från 30,000 kronor till 36,725 kronor.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t uti den 16 februari 1917 till riksdagen avlåten proposition (nr 79), under åberopande av bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag, föreslagit riksdagen

dels medgiva, att, utan hinder av vad i avlöningsstaten för förste provinsialläkare och provinsialläkare samt enligt villkoren och bestämmelserna för åtnjutande av i staten upptagna avlöningsförmåner finnes föreskrivet beträffande förhöjning i lönen efter viss tids fortsatt innehavande av befattning, tidpunkten för första förhöjningen, såvitt angår provinsialläkarna i Sorsele distrikt i Västerbottens län samt Arjeplogs, Pajala och Vittangi distrikt i Norrbottens län — dock först sedan nämnda distrikt blivit med nya innehavare besatta — må bestämmas inträda redan efter tre år, med rätt för den, som kommit i åtnjutande av sådan löneförhöjning, att, även om han efter intjänande av detsamma innehaft befattning i annat distrikt, komma i åtnjutande av andra ålderstillägget efter ytterligare fem år, men med skyldighet för honom att, för erhållande av omförmälda förhöjningar i lönen, i övrigt vara underkastad förenämnda villkor och bestämmelser;

dels på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst 12,300 kronor, att i huvudsaklig överensstämmelse med i statsrådsprotokollet angivna grunder användas till provisorisk förbättring av vissa provinsialläkares avlöningsförmåner;

dels — med uteslutande ur riksstaten av det ordinarie reservationsanslaget å 22,500 kronor till avlöning åt femton civila läkarstipendiater — i stället å ordinarie stat år 1918 uppföra ett reservationsanslag å 15,000 kronor till avlöning åt civila läkarstipendiater, att jämte å förstnämnda anslag förefintliga besparingar användas till avlöning åt 25 dylika stipendiater m. m. i enlighet med de i statsrådsprotokollet angivna förändrade grunder;

dels medgiva, ej mindre att det i riksstaten för år 1917 upptagna ordinarie reservationsanslaget till avlöning åt femton civila läkarstipendiater må under samma år användas till avlöning åt dylika stipendiater jämlikt nämnda förändrade grunder, än även att av de besparingar,

som uppkommit å tidigare anslag för ändamålet, erforderligt belopp må begagnas till provisorisk förbättring under år 1917 av vissa provinsialläkares avlöningsförmåner;

dels från och med år 1918 höja det ordinarie förslagsanslaget till bidrag till extra provinsialläkares avlöande med 10,000 kronor eller från 30,000 kronor till 40,000 kronor;

dels ock medgiva, att, utan hinder av den för statens bidrag till avlöande av extra provinsialläkare eljest gällande grund, att dylikt statsbidrag i intet fall må överstiga 1,500 kronor, må såsom lönebidrag till extra provinsialläkare i avlägset belägna, särskilt svårbesättliga distrikt utbetalas det belopp intill högst 2,500 kronor, som Eders Kungl. Maj:t i varje särskilt fall prövar nödigt för tjänstens behöriga uppehållande.

Eders Kungl. Maj:ts föreliggande förslag avser provisoriska åtgärder för avhjälpande av svårigheterna att besätta mera avlägset belägna provinsialläkardistrikt, såväl ordinarie som extra. De åtgärder, som beträffande vissa ordinarie provinsialläkardistrikt föreslagits, äro ämnade att förbättra befattningshavarnas ställning och avse beredande av flyttningsbidrag och löneförbättring genom ortstillägg samt rätt till tidigare första ålderstillägg. I fråga om de extra provinsialläkardistrikt, som skulle bliva föremål för åtgärder, har i allmänhet förordats höjning av nu utgående statsbidrag, varförutom i ett fall — beträffande Gillberga distrikt — föreslagits utgivande av dylikt bidrag, ehuru sådant nu ej utgår, och i ett annat fall — beträffande Malå distrikt — anställande av ambulerande läkare. Då det emellertid kunde befaras, att de sålunda föreslagna åtgärderna en tid framåt icke skulle visa sig tillräckliga, har Eders Kungl. Maj:t jämväl ifrågasatt en utvidgning av den civila läkarstipendiatinstitutionen i syfte att genom ökad tillgång på läkarstipendiater möjliggöra, att sjukvården i svårbesatta distrikt på nöjaktigt sätt kunde tillfälligt uppehållas genom sådana stipendiater.

För att under semester och vakans lättare kunna uppehålla läkar-tjänsterna i mera avlägset belägna och svårbesättliga distrikt har dessutom föreslagits en höjning i vissa fall av ersättningen till vikarie för förste provinsialläkare och provinsialläkare.

1911 års riksdag har vid behandling av frågan om avlöningsstat för förste provinsialläkare och provinsialläkare m. m. bland annat yttrat, att riksdagen, med föranledande av vad den särskilt tillsatta kommittén för omreglering av provinsialläkardistrikt i riket samt departementschefen då i ämnet anfört, ville uttala angelägenheten av att samtidigt med distriktsindelningens fastställande, i fråga om vissa socknar, som hade sådant läge, att olika delar av dem kunde hava fördel av att få an-

lita läkare å skilda provinsialläkarstationer, föreskrift meddelades om skyldighet för båda de i varje fall ifrågakommande provinsialläkarna att enligt gällande taxa tillhandagå dessa socknars invånare med enskild sjukvård.

Vidare uttalade riksdagen sin anslutning till vad av kommittén och departementschefen anförts därom, att provinsialläkare skulle på statens bekostnad i och för rådfrågningar besöka mera avlägsna platser i de norrländska länen, och förklarade sig riksdagen övertygad om, att Eders Kungl. Maj:t vid fastställande av distriktsindelningen icke skulle underlåta att på angivet sätt i största möjliga mån tillgodose sådana orters intressen, vilka till följd av särskilt långt avstånd till provinsialläkarstation kunde komma att bliva i behov av den lättnad i hithörande avseende, som sådana läkarmottagningar skulle innebära.

Riksdagen har inhämtat, att de åtgärder, som riksdagen sålunda förordade, i viss utsträckning hava vidtagits. Sålunda hava i läkarinstruktionen av den 30 december 1911 införts vissa bestämmelser om provinsialläkares skyldighet att i avlägset belägna kommuner inom distriktet på lämpliga ställen anordna regelbundet återkommande mottagningar för meddelande av läkarvård. I första hand har läkaren därvid att söka överenskommelse med kommun angående bidrag från dennas sida för mottagningars anordnande. Kan överenskommelse mellan kommun och läkare emellertid icke träffas och önskar kommun likväl anordnande av dylika mottagningar, skall framställning därom genom Eders Kungl. Maj:ts befallningshavandes försorg göras hos medicinalstyrelsen. Styrelsen avgör efter prövning av de av kommunen för läkares inställelse bjudna förmånerna om mottagning skall äga rum eller icke.

Eders Kungl. Maj:t har vidare sedan flera år tillbaka, på därom gjorda framställningar, förordnat, att vederbörande provinsialläkare inom de norrländska länen skulle anordna dylika mottagningar, mot åtnjutande av resekostnads- och traktamentsersättning av statsmedel (anslaget till allmän hälso- och sjukvård) under villkor, att kommunerna kostnadsfritt tillhandahålle lokal. Sådana förordnanden hava jämväl meddelats extra provinsialläkare. Likaledes hava i de kungl. breven angående fastställande av ny indelning av provinsialläkardistriktet i de norrländska länen föreskrifter om läkarmottagningar meddelats i ett flertal fall.

Av åtskilliga riksdagens vederbörande utskott tillhandakomna upplysningar synes visserligen framgå, att flertalet kommuner, i behov av åtgärder av sålunda angiven art, icke ännu uppmärksammat tillkomsten av berörda bestämmelser och för den skull icke kunnat tillgodo-

göra sig de möjligheter till förbättrad läkarvård, som dessa stadganden avsett att bereda, men är anledning antaga, att ändring i detta förhållande snarast skall äga rum.

De av Eders Kungl. Maj:t nu föreslagna åtgärderna, utöver de sålunda redan vidtagna, för läkarvårdens ordnande på ett tillfredsställande sätt inom de avlägset belägna läkardistrikten i riket har riksdagen likaledes funnit ändamålsenliga och har således ansett sig böra bifalla den föreliggande framställningen. Skulle emellertid ifrågavarande åtgärder icke visa sig vara tillfyllest för avhjälpande av de nu rådande svårigheterna, förväntar riksdagen, att Eders Kungl. Maj:t snarast till riksdagen inkommer med ytterligare förslag i berörda hänseende.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen

dels medgivit, att, utan hinder av vad i avlöningsstaten för förste provinsialläkare och provinsialläkare samt enligt villkoren och bestämmelserna för åtnjutande av i staten upptagna avlöningsförmåner finnes föreskrivet beträffande förhöjning i lönen efter viss tids fortsatt innehavande av befattning, tidpunkten för första förhöjningen, såvitt angår provinsialläkarna i Sorsele distrikt i Västerbottens län samt Arjeplogs, Pajala och Vittangi distrikt i Norrbottens län — dock först sedan nämnda distrikt blivit med nya innehavare besatta — må bestämmas inträda redan efter tre år, med rätt för den, som kommit i åtnjutande av sådan löneförhöjning, att, även om han efter intjänande av detsamma innehaft befattning i annat distrikt, komma i åtnjutande av andra ålderstillägget efter ytterligare fem år, men med skyldighet för honom att, för erhållande av omförmälda förhöjningar i lönen, i övrigt vara underkastad förenämnda villkor och bestämmelser;

dels på extra stat för år 1918 anvisat ett förslagsanslag, högst 12,300 kronor, att i huvudsaklig överensstämmelse med av Eders Kungl. Maj:t förordade grunder användas till provisorisk förbättring av vissa provinsialläkares avlöningsförmåner;

dels — med uteslutande ur riksstaten av det ordinarie reservationsanslaget å 22,500 kronor till avlöning åt femton civila läkarstipendiater — i stället å ordinarie stat år 1918 uppfört ett reservationsanslag å 15,000 kronor till avlöning åt civila läkarstipendiater, att jämte å förstnämnda anslag förefintliga besparingar användas till avlöning åt 25 dylika stipendiater m. m. i enlighet med de av Eders Kungl. Maj:t förordade förändrade grunder;

dels medgivit, ej mindre att det i riksstaten för år 1917 upptagna ordinarie reservationsanslaget till avlöning åt femton civila läkarstipendiater må under samma år användas till avlöning åt dylika stipendiater

jämlikt nämnda förändrade grunder, än även att av de besparingar, som uppkommit å tidigare anslag för ändamålet, erforderligt belopp må begagnas till provisorisk förbättring under år 1917 av vissa provinsialläkares avlöningsförmåner;

dels från och med år 1918 höjt det ordinarie förslagsanslaget till bidrag till extra provinsialläkares avlöande med 10,000 kronor eller från 30,000 kronor till 40,000 kronor;

dels ock medgivit, att, utan hinder av den för statens bidrag till avlöande av extra provinsialläkare eljest gällande grund att dylikt statsbidrag i intet fall må överstiga 1,500 kronor, må såsom lönebidrag till extra provinsialläkare i avlägset belägna, särskilt svårbesättliga distrikt utbetalas det belopp intill högst 2,500 kronor, som Eders Kungl. Maj:t i varje särskilt fall prövar nödigt för tjänstens behöriga uppehållande.

23:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts under punkt 27 gjorda framställning har riksdagen beslutat att det ordinarie reservationsanslaget till *resestipendier åt förste provinsialläkare, provinsialläkare, extra provinsialläkare, biträdande provinsialläkare och stadsläkare* skall ur riksstaten för år 1918 uteslutas.

24:o) I punkt 30 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avvaktan på den proposition angående lönereglering för viss vid statens anstalter för sinnessjuka anställd personal, som kunde komma att avlåtas, tills vidare beräkna en höjning från och med år 1918 av det ordinarie förslagsanslaget till *hospitals underhåll* med 600,000 kronor eller från 4,350,000 kronor till 4,950,000 kronor.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i en den 30 april 1917 till riksdagen avlåten proposition (nr 346), under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att från och med år 1918 höja det under riksstatens sjätte huvudtitel uppförda ordinarie förslagsanslaget till *hospitals underhåll* med 350,000 kronor eller från 4,350,000 kronor till 4,700,000 kronor.

Riksdagen, som ej funnit anledning till erinran mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag, får anmäla, att riksdagen från och med år 1918 höjt det under riksstatens sjätte huvudtitel uppförda ordinarie förslagsanslaget till *hospitals underhåll* med 350,000 kronor eller från 4,350,000 kronor till 4,700,000 kronor.

25:o) I anledning av Eders Kungl. Maj:ts i punkt 31 därom gjorda framställning har riksdagen beslutat, att det ordinarie reservationsanslaget till *resestipendier åt vid rikets hospital och asylor anställda läkare* skall ur riksstaten för år 1918 uteslutas.

26:o) På grund av Eders Kungl. Maj:ts i punkt 32 gjorda framställning har riksdagen av det för *om- och tillbyggnad av Lunds hospital och asyl* beviljade anslag å 320,000 kronor på extra stat för år 1918 anvisat såsom reservationsanslag ett belopp av 120,000 kronor.

27:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 33 föreslagit riksdagen att i avvaktan på den proposition, som kunde komma att avlätas angående uppförande av ett nytt hospital vid Hälsingborg, för ändamålet beräkna ett anslag på extra stat för år 1918 av 100,000 kronor.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i en den 14 april 1917 till riksdagen avlåten proposition (nr 266), under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag, föreslagit riksdagen *dels* besluta, att ett för 1,200 sinnessjuka och 200 svårskötta obildbara sinnesslöa avsett hospital skall i huvudsaklig överensstämmelse med av arkitekten C. Westman i februari 1917 uppgjorda ritningar uppföras på ett av Hälsingborgs stad för ändamålet upplåtet, vid stadens norra gräns inom staden och å Laröd beläget område för en beräknad kostnad av 9,700,000 kronor; *dels ock* för påbörjande av berörda byggnadsföretag på extra stat för år 1918 anvisa ett reservationsanslag av 100,000 kronor.

Riksdagen, vars vederbörande utskott tagit del av den uppgjorda planen för byggnadernas placering ävensom i ärendet ingivet kostnadsförslag, har uppmärksammat, hurusom enligt byggnadsplanen bostäderna för den gifta betjäningen vid hospitalet skulle komma att ligga alltför nära varandra, samt att ett väl stort antal bostadslägenheter inrymts i en och samma byggnad. Ej mindre ur hygienisk synpunkt än även med tanke på trevnaden för bemälda personal synes det därför riksdagen böra tagas under övervägande, huruvida icke de för personalen avsedda lägenheterna lämpligen kunde fördelas på ett större antal byggnader, samt byggnaderna jämväl förläggas på större avstånd från varandra.

Riksdagen, som i övrigt icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning, får alltså anmäla att riksdagen *dels* beslutat, att ett för 1,200 sinnessjuka och 200 svårskötta obildbara sinnesslöa avsett hospital skall i huvudsaklig överensstämmelse med av arkitekten C. Westman i februari 1917 uppgjorda ritningar uppföras på ett av Hälsingborgs stad för ändamålet upplåtet, vid stadens norra gräns inom staden och å Laröd beläget område för en beräknad kostnad av 9,700,000 kronor;

dels ock för påbörjande av berörda byggnadsföretag på extra stat för år 1918 anvisat ett reservationsanslag av 100,000 kronor.

28:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts i punkt 34 därom gjorda framställning har riksdagen av det för *uppförande av en för 800 sinnessjuka avsedd statsanstalt å biskopsbostället Sundby nr 1 om 2 mantal i Strängnäs socken* av Södermanlands län m. m. beviljade anslaget å 3,300,000 kronor på extra stat för år 1918 anvisat såsom reservationsanslag ett belopp av 200,000 kronor.

29:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 35 föreslagit riksdagen *dels* medgiva, att två paviljonger för oroliga sjuka vid vartdera av Sätters och Västerviks hospital må i huvudsaklig överensstämmelse med av arkitekten G. Wickman i augusti 1916 uppgjorda ritningar uppföras för en beräknad kostnad av 998,400 kronor, *dels ock* för påbörjande av berörda byggnadsföretag på extra stat för år 1918 anvisa ett anslag av 200,000 kronor.

De ifrågasatta byggnadsarbetena avse dels att bereda en ökning av det nuvarande antalet platser vid ovanberörda hospital med 280 stycken, dels ock att bereda bättre vård för de sinnessjuka genom åstadkommande av anordningar, varigenom oroliga och störande patienter kunna avskiljas från de mera lugna sjuka och övervakningen på ett bättre sätt än hittills möjliggöras.

Då behovet av de föreslagna arbetena synes riksdagen ådagalagt samt riksdagen i övrigt icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning, får riksdagen anmäla, att riksdagen

dels medgivit, att *två paviljonger för oroliga sjuka vid vartdera av Sätters och Västerviks hospital* må i huvudsaklig överensstämmelse med av arkitekten G. Wickman i augusti 1916 uppgjorda ritningar uppföras för en beräknad kostnad av 998,400 kronor, *dels ock* för påbörjande av berörda byggnadsföretag på extra stat för år 1918 anvisat ett reservationsanslag av 200,000 kronor.

30:o) I punkt 36 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen *dels* medgiva, att en ny ekonomibyggnad vid Göteborgs hospital må i huvudsaklig överensstämmelse med av arkitekten C. Westman år 1916 uppgjorda ritningar uppföras för en beräknad kostnad av 244,600 kronor;

dels för påbörjande av berörda, byggnadsföretag på extra stat för år 1918 anvisa ett anslag å 25,000 kronor;

dels ock medgiva, att av besparingarna å det av riksdagen år 1912 beviljade anslaget för uppförande av ekonomibyggnad, bostadshus för överläkaren och två bostadshus för gift personal ävensom för ny värmeledning m. m. vid Stockholms hospital samt å det av riksdagen år 1914 beviljade anslaget för uppförande av tre bostadshus för betjä-

ning vid Lunds hospital och asyl må under år 1918 för ifrågavarande ändamål användas ett belopp av högst 25,000 kronor.

Riksdagen, som funnit den i ämnet förebragta utredningen till fullo ådagalägga behovet av en ny ekonomibyggnad vid ovanberörda hospital och icke i övrigt haft något att erinra mot vad Eders Kungl. Maj:t under förevarande punkt föreslagit, får anmäla, att riksdagen

dels medgivit, att en *ny ekonomibyggnad vid Göteborgs hospital* må i huvudsaklig överensstämmelse med av arkitekten C. Westman år 1916 uppgjorda ritningar uppföras för en beräknad kostnad av 244,600 kronor,

dels för påbörjande av berörda byggnadsföretag på extra stat för år 1918 anvisat ett reservationsanslag av 25,000 kronor,

dels ock medgivit, att av besparingarna å det av riksdagen år 1912 beviljade anslaget för uppförande av ekonomibyggnad, bostadshus för överläkaren och två bostadshus för gift personal ävensom för ny värmeledning m. m. vid Stockholms hospital samt å det av riksdagen år 1914 beviljade anslaget för uppförande av tre bostadshus för betjäning vid Lunds hospital och asyl må under år 1918 för ifrågavarande ändamål användas ett belopp av högst 25,000 kronor.

31:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts i punkt 37 därom gjorda framställning har riksdagen beslutat, att det ordinarie reservationsanslaget till *resestipendier åt ordinarie läkare vid länslasarett och därmed likställda sjukhus* skall ur riksstaten för år 1918 uteslutas.

32:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 38 föreslagit riksdagen att för utförande vid Järvsö sjukhus för spetälska av en tillbyggnad på extra stat för år 1918 anvisa ett anslag av 9,850 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att redan under år 1917 av tillgängliga medel utanordna beloppet.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning, får alltså anmäla, att riksdagen för *utförande vid Järvsö sjukhus för spetälska av en tillbyggnad* på extra stat för år 1918 anvisat ett reservationsanslag av 9,850 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att redan under år 1917 av tillgängliga medel utanordna beloppet.

33:o) I punkt 39 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att från och med år 1918 höja det ordinarie anslaget till underhåll av Järvsö sjukhus för spetälska från 22,000 kronor med 1,500 kronor till 23,500 kronor.

Den av Eders Kungl. Maj:t föreslagna höjningen av förevarande anslag föranledes dels av den ifrågasatta utvidgningen av sjukhuset, som med nödvändighet medför en ökning av kostnaderna för sjukhusets drift,

dels ock av den rådande dyrtiden samt av utav medicinalstyrelsen medgiven avlöningsförhöjning åt viss vid sjukhuset anställd personal.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen från och med år 1918 höjt det ordinarie anslaget till *underhåll av Järvsö sjukhus för spetälska* från 22,000 kronor med 1,500 kronor till 23,500 kronor.

34:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 40 föreslagit riksdagen att i avvaktan på den proposition i ämnet, som kunde komma att avlätas, på extra stat för år 1918 beräkna dels för uppförande av ett spetälskesjukhus i Dalarna ett anslag av 76,220 kronor, dels för anskaffande av för sjukhuset erforderlig utrustning ett förslagsanslag av 10,000 kronor, dels ock för sjukhusets drift ett förslagsanslag av 3,450 kronor.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i en den 16 april 1917 avlåten proposition, nr 193, under åberopande av bifogat utdrag över statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att på extra stat för år 1918 anvisa dels för uppförande av ett spetälskesjukhus i Dalarna ett reservationsanslag av 70,900 kronor, dels för anskaffande av för sjukhuset erforderlig utrustning ett förslagsanslag av 10,000 kronor, dels ock för sjukhusets drift ett förslagsanslag av 3,450 kronor.

De beräknade kostnaderna för uppförande av ifrågavarande sjukhus uppgå till 110,900 kronor. Härav har riksdagen på extra stat för år 1917 anvisat ett anslag å 40,000 kronor.

Vid granskning av de i ärendet ingivna ritningarna har riksdagens vederbörande utskott funnit vissa ändringar i planen över sjukhusbyggnaden erforderliga, särskilt i avseende å förbindelseanordningarna mellan kök och matkällare. Utskottet har för den skull låtit uppgöra skisser över de delar av sjukhusbyggnaden, i fråga om vilka ansetts, att ändring i ritningarna bör vidtagas. Enligt vad nämnda utskott från sakkunnigt håll inhämtat, komma dessa ändringar icke att medföra någon ökning av de beräknade kostnaderna för byggnadens uppförande och har riksdagen, under förutsättning att berörda ändringar iakttagas, beviljat det av Eders Kungl. Maj:t för ändamålet äskade anslagsbeloppet.

Riksdagen, som i övrigt icke haft något mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning att erinra, får alltså anmäla, att riksdagen på extra stat för år 1918 anvisat

dels för uppförande av ett spetälskesjukhus i Dalarna ett reservationsanslag av 70,900 kronor,

dels för anskaffande av för sjukhuset erforderlig utrustning ett förslagsanslag av 10,000 kronor,

dels ock för sjukhusets drift ett förslagsanslag av 3,450 kronor.

35:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts i punkt 41 gjorda framställning har riksdagen *dels till bidrag för uppförande eller inrättande av tuberkulossjukvårdsanstalter*, företrädesvis tuberkulossjukstugor, tuberkulossjukhus och tuberkulosavdelningar på andra sjukvårdsanstalter, på extra stat för år 1918 anvisat ett reservationsanslag å 400,000 kronor;

dels beslutat, att i avseende å allmänna bestämmelser för åtnjutande av statsbidrag från berörda anslag skall gälla av Eders Kungl. Maj:t fastställda grunder;

dels ock medgivit, att jord, som står under kronans omedelbara disposition eller tillhör någon av de under bruk och bergverk för nödigt skogsfång upplåtna allmänningar eller någon av de genom domänstyrelsens försorg utarrenderade kronoegendomar, vilka icke upplåtits till förenade mötespassevolanskassornas fond, stuterierna eller Vadstena krigsmanshusfond, må, efter av Eders Kungl. Maj:t i varje särskilt fall verkställd prövning, utan särskild ersättning till kronan på de villkor i övrigt, Eders Kungl. Maj:t kan finna skäligt bestämma, upplåtas till landsting, kommuner, föreningar eller enskilda för anläggning av tuberkulossjukvårdsanstalter.

36:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 42 föreslagit riksdagen

dels att från och med år 1918 i riksstaten under sjätte huvudtiteln uppföra ett ordinarie förslagsanslag å 650,000 kronor till bidrag för driftkostnaderna vid tuberkulossjukvårdsanstalter;

dels ock att i avseende å allmänna bestämmelser för åtnjutande av ifrågavarande statsanslag besluta:

a) att statsbidrag må utgå allenast till sådan anstalt, som prövas vara på tillfredsställande sätt anordnad och där avgiften för vårdplats i allmän sjuksal icke utgår med högre belopp än 1 krona för dag, dock att, där anstalt är avsedd för personer, tillhörande viss kommun eller landstingsområde, hinder för statsbidrags åtnjutande ej må föranledas av den omständigheten, att avgiften för vård av person från annan ort utgår med högre belopp;

b) att statsbidraget må bestämmas till högst 50 öre för dag och patient, för vilken avgiften ej är högre än 1 krona om dagen, dock med den inskränkning, att för län eller stad, som ej deltagar i landsting, statsbidrag ej i något fall må utgå till flera sjukplatser än en på varje tusental av länets eller stadens invånare, däri dock ej inberäknat antalet sjukplatser å kustsjukhus och kustsanatorier för skrofulösa barn eller tuberkulossjukvårdanstalt, som är avsedd för vård av sjuka från

hela riket utan företräde för sjuka från visst län eller viss stad, samt med undantag därjämte beträffande Jämtlands och Norrbottens län, där statsbidrag må utgå för varje sjukplats utan inskränkning i förhållande till invånarantalet; och

c) att Eders Kungl. Maj:t i övrigt må föreskriva de bestämmelser och villkor, som för statsbidragets åtnjutande kunna finnas lämpliga att stadga.

I sammanhang härmed har riksdagen till behandling förehaft tvenne inom riksdagen väckta motioner, vari hemställts, att riksdagen måtte *dels* från och med år 1918 i riksstaten under sjätte huvudtiteln uppföra ett ordinarie förslagsanslag å 1,300,000 kronor till bidrag för driftkostnaderna vid tuberkulossjukvårdsanstalter; *dels ock* att i avseende å allmänna bestämmelser för åtnjutande av ifrågavarande statsanslag besluta:

a) att statsbidrag må utgå allenast till sådan anstalt, som prövas vara på tillfredsställande sätt anordnad och där avgiften för vårdplats i allmän sjuksal icke utgår med högre belopp än 1 krona för dag, dock att, där anstalt är avsedd för personer, tillhörande viss kommun eller landstingsområde, hinder för statsbidrags åtnjutande ej må föranledas av den omständigheten att avgiften för vård av person från annan ort utgår med högre belopp;

b) att statsbidraget må bestämmas till högst *1 krona* för dag och patient, för vilken avgiften ej är högre än 1 krona om dagen, dock med den inskränkning att för län eller stad, som ej deltagar i landsting, statsbidrag ej i något fall må utgå till flera sjukplatser än en på varje tusental av länets eller stadens invånare, däri dock ej inberäknat antalet sjukplatser å kustsjukhus och kustsanatorier för skrofulösa barn eller tuberkulossjukvårdsanstalt, som är avsedd för vård av sjuka från hela riket utan företräde för sjuka från visst län eller viss stad, samt med undantag därjämte beträffande Jämtlands och Norrbottens län, där statsbidrag må utgå för varje sjukplats utan inskränkning i förhållande till invånarantalet; och

c) att Eders Kungl. Maj:t i övrigt må föreskriva de bestämmelser och villkor, som för statsbidragets åtnjutande kunna finnas lämpliga att stadga.

Till stöd för denna framställning har av motionärerna anförts följande:

»Med anledning av Kungl. Maj:ts under punkt 42 i 6:te huvudtiteln åskade anslag av 650,000 kronor till driftkostnader för tuberkulossjukvårdsanstalter för år 1918 anföres följande:

Den s. k. tuberkuloskommittén, som avgav sitt betänkande år 1907, hade beräknat driftkostnaderna för tuberkulossjukstugor till kronor 1: 60 och för tuberkulossjukhus till kronor 1: 75, allt per dag och patient, samt föreslagit statens driftkostnadsbidrag till 50 öre. Flertalet av de i anledning av kommitténs förslag hörda lokala myndigheterna hade ansett sistnämnda belopp vara för lågt och föreslagit kronor 0: 75, 1: — ända upp till $\frac{2}{3}$ av driftkostnaden. Medicinalstyrelsen, som 1908 avgav sitt yttrande över tuberkuloskommitténs förslag, ansåg, att driftkostnaden för de olika slagen av tuberkulossjukvårdsanstalter borde i genomsnitt beräknas till kronor 2: 25 och att statens bidrag till samma kostnad borde sättas till $\frac{1}{3}$ eller 75 öre.

I Kungl. Maj:ts proposition till 1909 års riksdag angående statsbidrag till driftkostnaderna vid tuberkulossjukvårdsanstalter beräknades driftkostnaden till kronor 2: — och departementschefen ansåg sannolikt, att man i så fall befann sig på den säkra sidan.

I skrivelse till Kungl. Maj:t i anledning av 1908 års riksdags beslut om bidrag till uppförande av tuberkulossjukvårdsanstalter uttalade riksdagen jämväl, att 50 öre per dag och patient såsom statens bidrag till driftkostnaderna vore det lägsta belopp man härvid hade att tänka på. I ovannämnda kungl. proposition till 1909 års riksdag hade statens driftkostnadsbidrag emellertid föreslagits till endast 50 öre, och detta blev riksdagens beslut.

Riksdagsbeslutet om bidrag till uppförande av tuberkulossjukvårdsanstalter ävensom detta sistnämnda beslut verkade i hög grad stimulerande på landstingens och kommunernas intresse för tuberkulosfrågan, och över hela landet sattes i gång utredningar om uppförande av lung-
sotssanatorier. Emellertid visade det sig ganska snart, att såväl byggnads- som driftkostnad blev betydligt större än som beräknats såväl av tuberkuloskommittén som i den kungl. propositionen. Beträffande driftkostnaden, som i sistnämnda kungl. proposition beräknats till 50 öre per dag och patient för landstingens och kommunernas vidkommande, ha dessa senares utgifter för densamma stigit med varje år och äro nu uppe i det 3- å 4-dubbla av den beräknade kostnaden (se tab. litt. D och E).*) Att så kunnat ske är endels beroende på att såväl patientavgifterna, vilka faststälts av riksdag till maximalt 1 kr. per dag och patient, som statsbidraget äro till sina belopp fixerade, under det att landstingen och kommunerna, som ha ansvaret för driften, fått taga alla konsekvenserna av både felkalkyler och det fallande penningvärdet. Man kan ju här invända, att detta sakförhållande, hur anmärkningsvärt det än må vara för landstingens och kommunernas del, ej bör föranleda någon åtgärd

från statens sida, då de förra åtagit sig att ansvara för driften och ha möjlighet att genom beskattning uttaga tillräckligt stora belopp att fylla luckorna med.

Resonemanget vore måhända riktigt, om behovet av vårdplatser för ifrågavarande sjukdom vore i det närmaste fyllt. Genom studiet av vidfogade sammanställning (litt. A)^{*)} kan man bilda sig en ungefärlig föreställning om huru många vårdplatser som äro behövlige utöver de redan befintliga. Stockholms stad, som har 73 vårdplatser på 100 dödsfall i tuberkulos, har procentuellt i förhållande till folkmängden det största antalet vårdplatser. Väntetiden är här kort. Vissa tider ingen. Det är uppenbart, att behovet av vårdplatser ej kan sägas vara fyllt, förrän ett dylikt tillstånd inträder över hela landet. Men hur ställer sig väntetiden vid andra sanatorier? En sammanställning av väntetiderna vid övriga sanatorier, utförd i kungl. pensionsstyrelsen, har följande utseende (Bil. B).^{*)} Denna tablå visar tydligt nog, att ännu är ej allt välbeställt. Den talar i stället kraftigt för att ej underlåta något som är ägnat att föra tuberkulosarbetet framåt, så att dessa väntande skaror försvinna. De lungsiktigas antal blev av 1905 års tuberkuloskommitté beräknat till 3 gånger dödssiffran i tuberkulos. Samtliga dessa behöva naturligtvis inte anstaltsvård, men tager man förhållandena i Stockholm som måttstock, d. v. s. att, när väntetiden försvinner, först då är behovet av vårdplatser fyllt, så skulle enligt tab. litt. A de behövlige vårdplatsernas antal utöver de redan befintliga uppgå till 3,793 eller om man, såsom man bör, tar hänsyn till att *all* tuberkulos infattas i dödsfallstalen för 1912 till 3,333. Denna senare siffra bör ytterligare reduceras med antalet vårdplatser å folksanatorierna och sanatoriet Solbacken samt dem som tillkommit efter den 1 november 1916 jämte dem, som man nu är i färd med att inrätta. Sammanlagda antalet av dessa här nämnda kategorier utgör 1,153. Sedan dessa frånräknats, blir slutsumman 2,180. Denna siffra betecknar det antal vårdplatser, som under den närmaste tiden skulle behöva nyinrättas. Det synes därför vara av synnerlig vikt för tuberkulossjukvårdens fortsatta utveckling i någorlunda samma tempo som hittills, att ej driftkostnadernas storlek avkyler den beredvillighet, som tidigare visat sig hos landsting och kommuner, då det gällt att åtaga sig bördor för inrättande och drivande av lungsotssanatorier. Detta onus framträder i så mycket skarpare dager, som samtidigt med den stadiga stegringen av utgifterna för driften statens bidrag och patientavgifterna stanna vid fixa belopp,

*) Bilaga vid denna skrivelse.

som åtminstone vad de förra beträffar, såsom tidigare visats, blivit enligt mångas mening bestämda alltför lågt redan från början. Då de samhällslager, som mest rekrytera de allmänna sanatorierna, redan av nu gällande avgifter äro tillräckligt tyngda, torde det ej vara lämpligt att här föreslå en höjning av patientavgifterna. Återstår då endast, att statsbidraget till driftkostnaden höjes.

Då riksdagen 1909 beslutade i frågan, voro landstingens och kommunernas utgifter för driften, såsom tidigare framhållits, beräknade till 50 öre per dag och patient. Tab. litt. C*) visar den alltjämt fortgående stegringen av driftkostnaderna vid jubileumsfondens sanatorier under en längre följd av år. Några fullt användbara tal från landstingen och kommunernas sanatorier stå ej till buds längre tillbaka än till 1910, första året då statens driftkostnadsbidrag togs i anspråk. Såsom framgår av tab. litt. D äro dessa siffror medeltalet för sanatorier av både större och mindre typ. En annan tabell, litt. E, visar hur driftkostnaden ställer sig för de olika sanatorierna under ett visst år — 1915. Dessa siffror visa tydligt nog, hur olika fördelningen av den ekonomiska tungan för tuberkulosvården ställde sig vid 1915 års slut jämförd med vad som tänktes och troddes vid den tidpunkt, då statsbidraget till driftkostnaden bestämdes. I närvarande stund har helt visst vägen sjunkit ytterligare och detta i betydande grad till nackdel för landsting och kommuner. Det synes därför som om dessa kunde ha fullgoda skäl att kräva, att statens driftkostnadsbidrag för tuberkulosvården höjdes och sattes åtminstone till 1 kr. per dag och patient. Landstingens och kommunernas bidrag till driften av tuberkulosjukhusen komme härigenom ingalunda att understiga statens, utan i flertalet fall överstiga detta.»

Vidkommande först de i ämnet väckta motionerna har riksdagen icke funnit sig enbart på den av motionärerna förebragta utredningen kunna bifalla förslaget. Då riksdagen emellertid till fullo uppskattar det behjärtansvärda i motionernas syfte, har riksdagen ansett, att framställningen bör göras till föremål för utredning genom Eders Kungl. Maj:ts försorg.

Eders Kungl. Maj:ts förslag har icke givit riksdagen anledning till erinran.

Riksdagen får sålunda *ej mindre* anmäla,

att riksdagen med bifall till Eders Kungl. Maj:ts föreliggande förslag, dels från och med år 1918 i riksstaten under sjätte huvudtiteln uppfört ett ordinarie förslagsanslag å 650,000 kronor till *bidrag för driftkostnaderna vid tuberkulossjukvårdsanstalter*;

*) Bilaga vid denna skrivelse.

dels ock i avseende å allmänna bestämmelser för åtnjutande av ifrågavarande statsanslag beslutat:

a) att statsbidrag må utgå allenast till sådan anstalt, som prövas vara på tillfredsställande sätt anordnad och där avgiften för vårdplats i allmän sjuksal icke utgår med högre belopp än 1 krona för dag, dock att, där anstalt är avsedd för personer, tillhörande viss kommun eller landstingsområde, hinder för statsbidrags åtnjutande ej må förändras av den omständigheten, att avgiften för vård av person från annan ort utgår med högre belopp;

b) att statsbidraget må bestämmas till högst 50 öre för dag och patient, för vilken avgiften ej är högre än 1 krona om dagen, dock med den inskränkning att för län eller stad, som ej deltagit i landsting, statsbidrag ej i något fall må utgå till flera sjukplatser än en på varje tusental av länets eller stadens invånare, däri dock ej inberäknat antalet sjukplatser å kustsjukhus och kustsanatorier för skrofulösa barn eller tuberkulossjukvårdsanstalt, som är avsedd för vård av sjuka från hela riket utan företräde för sjuka från visst län eller viss stad, samt med undantag därjämte beträffande Jämtlands och Norrbottens län, där statsbidrag må utgå för varje sjukplats utan inskränkning i förhållande till invånarantalet; och

c) att Eders Kungl. Maj:t i övrigt må föreskriva de bestämmelser och villkor, som för statsbidragets åtnjutande kunna finnas lämpliga att stadga;

än även anhålla, det täcktes Eders Kungl. Maj:t låta verkställa utredning rörande lämpligheten av att statsbidraget till tuberkulossjukvårdsanstalterna höjes utöver nu utgående belopp samt för riksdagen framlägga det förslag i ämnet, vartill sagda utredning må giva anledning.

37:o) I punkt 43 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att på extra stat för år 1918 bevilja ett förslagsanslag å 5,000 kronor för beredande av bidrag till medellösa eller mindre bemedlade personer för resor till och från de vid västkusten belägna statsunderstödda kustsanatorierna, att utgå under de villkor Eders Kungl. Maj:t bestämmer.

Riksdagen har uppmärksammat, att de för ifrågavarande ändamål anvisade medlen ej kommit till användning i den utsträckning, som från början beräknats. Enligt riksdagens förmenande är detta beroende därpå, att de av Eders Kungl. Maj:t i § 3 av kungl. kungörelsen den 27 juni 1914 (sv. förf.-saml. nr 294) stadgade villkoren för resebidrags erhållande äro av den beskaffenhet, att blott ett ringa antal personer kunna komma i åtnjutande av understöd från ifrågavarande anslag, och vill

riksdagen för den skull ifrågasätta, huruvida icke ändring av berörda villkor lämpligen bör vidtagas.

Riksdagen, som icke haft något att erinra emot Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning, har alltså på extra stat för år 1918 beviljat ett förslagsanslag å 5,000 kronor för beredande av *bidrag till medellösa eller mindre bemedlade personer för resor till och från de vid västkusten belägna statsunderstödda kustsanatorierna*, att utgå under de villkor Eders Kungl. Maj:t bestämmer.

38:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts i punkt 44 därom gjorda framställning har riksdagen beslutat, att det ordinarie reservationsanslaget till *resestipendier åt läkare, som anmäla sig vilja i utlandet studera tuberkulosens igenkännande, behandling eller hygien*, skall ur riksstaten för år 1918 uteslutas.

39:o) Eders Kungl. Maj:t har under punkt 45 föreslagit riksdagen att till upprätthållande av verksamheten vid de genom medel ur Konung Oscar II:s jubileumsfond inrättade folksanatorierna på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst 300,000 kronor, att användas i enlighet med av Eders Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel förskottsvis redan under år 1917 utanordna 50,000 kronor.

För vart och ett av åren 1906—1917 har riksdagen beviljat för samma ändamål ett anslag av 200,000 kronor.

Den av Eders Kungl. Maj:t nu föreslagna ökningen av anslaget till ifrågavarande folksanatorier föranledes dels av stegrade driftkostnader dels ock av personliga lönetillägg och höjda löner åt viss vid sanatorierna anställd personal.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning, har alltså till upprätthållande av verksamheten vid de genom medel ur Konung Oscars II:s jubileumsfond inrättade *folksanatorierna* på extra stat för år 1918 anvisat ett förslagsanslag, högst 300,000 kronor, att användas i enlighet med av Eders Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel förskottsvis redan under år 1917 utanordna 50,000 kronor.

40:o) I punkt 46 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att på extra stat för år 1918 bevilja ett förslagsanslag å 70,000 kronor att användas till statsbidrag för understödjande av dispensärverksamhet under villkor i huvudsaklig överensstämmelse med de nu gällande.

För vart och ett av åren 1915, 1916 och 1917 har riksdagen för ifrågavarande ändamål beviljat ett förslagsanslag å 60,000 kronor.

Den nu föreslagna förhöjningen av anslaget föranledes av att det samma under de år, det utgått, tagits i anspråk till allt högre belopp, vid vilket förhållande och då dispensärverksamheten befinner sig i kraftig utveckling, sannolikheten icke talar för att det hittillsvarande anslagsbeloppet skall visa sig tillräckligt för år 1918.

Riksdagen, som icke funnit skäl till erinran mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag, har på extra stat för år 1918 beviljat ett förslagsanslag å 70,000 kronor att användas till statsbidrag för *understödjande av dispensärverksamhet* under villkor i huvudsaklig överensstämmelse med de nu gällande.

41:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 47 föreslagit riksdagen att på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag av 30,000 kronor att enligt därom av Eders Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser användas till bekostande av behandling enligt den s. k. ljusmetoden av medellösa, med sjukdomen »lupus vulgaris» behäftade personer från landsorten, under villkor att genom bidrag från vederbörande landsting eller kommuner eller annorledes bestrides det belopp, som erfordras för patientens resa fram och åter mellan hemorten och den anstalt, där behandlingen äger rum, ävensom för hans underhåll, så länge behandlingen varar.

För vart och ett av åren 1910—1917 har riksdagen för ifrågasvarande ändamål på extra stat beviljat ett förslagsanslag å 15,000 kronor.

Då anslaget under de senare åren i avsevärd grad överskridits, har en förhöjning av anslaget för år 1918 ansetts böra äga rum.

Riksdagen, som icke haft något att erinra emot Eders Kungl. Maj:ts förslag, har sålunda på extra stat för år 1918 anvisat ett förslagsanslag av 30,000 kronor att enligt därom av Eders Kungl. Maj:t meddelade bestämmelser användas till *bekostande av behandling enligt den s. k. ljusmetoden av medellösa, med sjukdomen »lupus vulgaris» behäftade personer från landsorten*, under villkor att genom bidrag från vederbörande landsting eller kommuner eller annorledes bestrides det belopp, som erfordras för patientens resa fram och åter mellan hemorten och den anstalt, där behandlingen äger rum, ävensom för hans underhåll, så länge behandlingen varar.

42:o) I punkt 48 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att under de villkor, som kunna av Eders Kungl. Maj:t bliva bestämda, som bidrag för uppförande av en vanförestalt i Sundsvall bevilja ett anslag av 275,000 kronor och därav på extra stat för år 1918 anvisa 75,000 kronor.

Riksdagen vars vederbörande utskott tagit del av i ärendet ingivna ritningar och kostnadsförslag, har icke funnit anledning till erinran mot

Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning och får sålunda anmäla, att riksdagen under de villkor, som kunna av Eders Kungl. Maj:t bliva bestämda, som bidrag för *uppförande av en vanförestalt i Sundsvall* beviljat ett reservationsanslag av 275,000 kronor och därav på extra stat för år 1918 anvisat 75,000 kronor.

43:o) I punkt 49 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att från och med år 1918 i riksstaten under sjätte huvudtiteln uppföra *dels* för anordnande av kliniker vid vanförestalterna i Stockholm, Göteborg och Hälsingborg ett ordinarie förslagsanslag av 80,000 kronor, *dels ock* för anordnande av polikliniker vid nämnda anstalter ett ordinarie förslagsanslag av 9,000 kronor,

båda anslagen att utgå under de villkor för desammas åtnjutande, som kunna av Eders Kungl. Maj:t bliva bestämda.

Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning har icke givit riksdagen anledning till erinran, och får riksdagen förty anmäla, att riksdagen från och med år 1918 i riksstaten under sjätte huvudtiteln uppfört

dels för anordnande av kliniker vid vanförestalterna i Stockholm, Göteborg och Hälsingborg ett ordinarie förslagsanslag av 80,000 kronor; *dels ock* för anordnande av polikliniker vid nämnda anstalter ett ordinarie förslagsanslag av 9,000 kronor;

båda anslagen att utgå under de villkor för desammas åtnjutande, som kunna av Eders Kungl. Maj:t bliva bestämda.

44:o) I punkt 50 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att från och med år 1918 i riksstaten under sjätte huvudtiteln uppföra ett ordinarie förslagsanslag av 45,000 kronor att under de villkor, som kunna av Eders Kungl. Maj:t bliva bestämda, utgå såsom bidrag till underhåll av i samband med vanförestalterna i Stockholm, Göteborg och Hälsingborg anordnade skol- och uppfostringshem.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot vad Eders Kungl. Maj:t under förevarande punkt föreslagit, har från och med år 1918 i riksstaten under sjätte huvudtiteln uppfört ett ordinarie förslagsanslag av 45,000 kronor att under de villkor, som kunna av Eders Kungl. Maj:t bliva bestämda, utgå såsom *bidrag till underhåll av i samband med vanförestalterna i Stockholm, Göteborg och Hälsingborg anordnade skol- och uppfostringshem.*

45:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 51 föreslagit riksdagen att från och med år 1918 i riksstaten under sjätte huvudtiteln uppföra ett ordinarie förslagsanslag av 35,000 kronor att användas för bidrag till de vanföras jämte vårdares resor till eller från vanförestalterna i Stock-

holm, Göteborg och Hälsingborg eller de i samband med nämnda vanförestalter anordnade skol- och uppfostringshem att utgå under de villkor för anslaget åtnjutande, som kunna av Eders Kungl. Maj:t bliva bestämda.

För vart och ett av åren 1915, 1916 och 1917 har riksdagen för ifrågasvarande ändamål på extra stat anvisat ett förslagsanslag av 15,000 kronor.

Av den lämnade utredningen har riksdagen funnit behovet av den föreslagna ökningen av förevarande anslag ådagalagt; och får riksdagen alltså anmäla, att riksdagen från och med år 1918 i riksstaten under sjätte huvudtiteln uppfört ett ordinarie förslagsanslag av 35,000 kronor att användas för *bidrag till de vanföras jämte vårdares resor till eller från vanförestalterna i Stockholm, Göteborg och Hälsingborg eller de i samband med nämnda vanförestalter anordnade skol- och uppfostringshem att utgå under de villkor för anslaget åtnjutande, som kunna av Eders Kungl. Maj:t bliva bestämda.*

46:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 52 föreslagit riksdagen att från och med år 1918 i riksstaten under sjätte huvudtiteln uppföra ett ordinarie förslagsanslag av 69,500 kronor att användas dels i överensstämmelse med de grunder, som av Eders Kungl. Maj:t bestämmas, till understöd åt de i Stockholm, Göteborg och Hälsingborg av föreningarna för bistånd åt vanföra inrättade undervisningsanstalterna för vanföra, dels ock för bekostande av dessa anstalters inspektion.

För vardera av åren 1916 och 1917 har riksdagen för ifrågasvarande ändamål å extra stat beviljat ett förslagsanslag av 45,000 kronor.

Den nu föreslagna förhöjningen av anslaget föranledes dels av stegrade omkostnader för anstalterna på grund av ökat antal elevplatser vid desamma, dels ock därav att statsbidraget föreslagits skola utgå efter delvis förändrade grunder, med förhöjt belopp per elev och i vidsträcktare omfattning.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning, har från och med år 1918 i riksstaten under sjätte huvudtiteln uppfört ett ordinarie förslagsanslag av 69,500 kronor att användas dels i överensstämmelse med grunder, som av Eders Kungl. Maj:t bestämmas, till *understöd åt de i Stockholm, Göteborg och Hälsingborg av föreningarna för bistånd åt vanföra inrättade undervisningsanstalterna för vanföra, dels ock för bekostande av dessa anstalters inspektion.*

47:o) I punkt 53 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att från och med år 1918 höja det å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till skyddskoppypningen med 65,000 kronor eller från 175,000 kronor till 240,000 kronor.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning, har från och med år 1918 höjt det å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till *skyddskoppypningen* med 65,000 kronor eller från 175,000 kronor till 240,000 kronor.

48:o) Under punkt 54 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att bevilja ett anslag av 200,000 kronor såsom bidrag till inköp av radium för svenska cancerföreningens Stockholmsavdelnings sjukhem i Stockholm samt därav på extra stat för år 1918 anvisa ett belopp av 100,000 kronor med rätt för Eders Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel förskottsvis redan under år 1917 utanordna beloppet.

Riksdagen har ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag och får alltså anmäla, att riksdagen beviljat ett anslag av 200,000 kronor såsom *bidrag till inköp av radium för svenska cancerföreningens Stockholmsavdelnings sjukhem i Stockholm* samt därav på extra stat för år 1918 anvisat såsom reservationsanslag ett belopp av 100,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel förskottsvis redan under år 1917 utanordna beloppet.

49:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts under punkt 55 därom gjorda framställning har riksdagen, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, för *bestridande av kostnaderna för skötseln av den å karantänsanstalten på Känsö befintliga koloxidapparaten* på extra stat för år 1918 anvisat ett förslagsanslag, högst 1,000 kronor.

50:o) På grund av Eders Kungl. Maj:ts i punkt 56 gjorda framställning har riksdagen på extra stat för år 1918 anvisat ett förslagsanslag, högst 500 kronor, till *personligt lönetillägg åt karantänsläkaren vid karantänsanstalten på Känsö Gustaf Ernst Hjortzberg* att utgå, så länge han under år 1918 på grund av Eders Kungl. Maj:ts förordnande uppehåller ifrågavarande karantänsläkarbefattning.

51:o) Sedan ordinarie anslaget till resestipendier åt civila läkare å 3,500 kronor av 1916 års riksdag i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts därom framställda förslag uteslutits ur riksstaten för år 1917 har Eders Kungl. Maj:t i förslaget till riksstat för år 1918 ånyo upptagit anslaget med samma belopp 3,500 kronor.

Riksdagen har från och med år 1918 till resestipendier åt civila läkare å riksstaten uppfört ett ordinarie anslag å 3,500 kronor.

Sociala verk och inrättningar.

52:o) Eders Kungl. Maj:t har under punkt 57 upptagit ordinarie anslaget till riks försäkringsanstalten för år 1918 med oförändrat belopp 104,800 kronor samt i punkt 58 föreslagit riksdagen, att för upprätthållande av riks försäkringsanstaltens verksamhet, utöver anslaget å ordinarie stat, å extra stat för år 1918 måtte anvisas ett förslagsanslag å 636,000 kronor.

Sistlidet års riksdag har för upprätthållande av riks försäkringsanstaltens verksamhet, utöver anslaget å ordinarie stat, å extra stat för år 1917 anvisat ett förslagsanslag å 545,200 kronor. I den skrivelse, varuti beslutet härom anmäldes för Eders Kungl. Maj:t, anförde riksdagen bland annat följande:

»Givetvis kommer antagandet av den nya olycksfallslagen att nödvändig göra en väsentlig utvidgning av riks försäkringsanstalten. Som emellertid lagen icke skall träda i kraft före den 1 januari 1918, har det icke ansetts erforderligt att redan nu upptaga till behandling frågan om anstaltens nya organisation i vidare mån än ett ordnande därav redan för nästkommande år kan anses behövt. Med ifrågavarande proposition har också endast förelagts riksdagen bestämmandet av de anslag, som erfordras för anstaltens verksamhet under år 1917.

Eders Kungl. Maj:t har härvid föreslagit riksdagen att godkänna ordinarie avlöningsstat för anstalten för nästkommande år. Såsom föredragande departementschefen framhållit, är det klart, att tillsvidare en viss osäkerhet måste råda beträffande anordningen och fördelningen av det genom den nya lagen tillkommande arbetet, och det torde därför för ett definitivt bestämmande av den ordinarie staten vara lämpligast att avvakta resultatet av nästkommande års verksamhet. Även om emellertid i allmänhet nu kan vara olämpligt att bestämma antalet och arten av de tjänstebefattningar, som komma att erfordras, lär det dock icke gälla beträffande nu i anstalten befintliga tjänstebefattningar. I fråga om dessa torde det vara klart, att desamma under alla omständigheter skola komma att bibehållas. Under sådana förhållanden torde det saknas skäl att nu längre uppskjuta dessa befattningars upptagande på ordinarie stat. Rättvisa och billighet synas jämväl fordra, att de ifrågavarande befattningshavarna komma i åtnjutande av de förmåner, som befattningarnas uppförande å ordinarie stat medför. Riksdagen har alltså ansett sig böra

biträda Eders Kungl. Maj:ts förslag om riksförsäkringsanstaltens uppförande å ordinarie stat.

Beträffande Eders Kungl. Maj:ts förslag till tjänstegrader och avlöningsförmåner för riksförsäkringsanstaltens befattningshavare å ordinarie stat har detsamma ej föranlett någon erinran från riksdagens sida.

Vad däremot angår Eders Kungl. Maj:ts förslag till extra anslag för anstalten för år 1917, anser riksdagen att å extra stat icke böra uppföras några tjänstebefattningar av tredje lönegraden, då härigenom den blivande utredningen rörande anstaltens behov av befattningshavare i olika grader föregripes. Riksdagen har ej heller i övrigt ansett sig kunna ingå på en granskning av den föreslagna extra staten, utan endast ansett sig böra till Eders Kungl. Maj:ts förfogande ställa ett extra anslag för bestridande av nödiga utgifter.»

I betraktande av de svårigheter, som måste möta att redan före olycksfallslagens ikraftträdande med större säkerhet kunna fastställa en detaljerad omorganisation av riksförsäkringsanstalten, finner riksdagen i likhet med departementschefen, att, till dess erfarenhet vunnits rörande olycksfallsförsäkringens verksamhet, med denna organisations definitiva ordnande ännu någon tid bör anstå. Enligt riksdagens förmenande gäller det sålunda att även för nästkommande år allenast träffa de anordningar beträffande anstaltens organisation, som äro av nöden för att trygga ett ändamålsenligt utövande av anstaltens funktioner men att samtidigt tillse, att organisationen ej knytes mera fast än att en lämplig anpassning efter utvecklingens krav må kunna ske. Med hänsyn härtill och då lönerogleringskommittén icke blivit satt i tillfälle att rörande anstaltens organisation avgiva yttrande, har riksdagen ansett sig nu icke böra ingå på någon granskning av den föreslagna extra staten utan allenast böra ställa till Eders Kungl. Maj:ts förfogande ett extra anslag för nödiga utgifter. Av skäl, som av sistlidet års riksdag uttalats, anser riksdagen emellertid, att några tjänstebefattningar av tredje lönegraden icke böra uppföras, och har riksdagen vid detta förhållande ansett en nedsättning av det extra anslaget med 6,000 kronor för år 1918 böra äga rum.

Under åberopande av vad sålunda anförts får riksdagen anmäla, att riksdagen *dels* beslutat, att ordinarie anslaget till riksförsäkringsanstalten skall för år 1918 uppföras med oförändrat belopp eller 104,800 kronor; *dels ock för upprätthållande av riksförsäkringsanstaltens verksamhet*, utöver anslaget å ordinarie stat, å extra stat för år 1918 anvisat ett förslagsanslag å 630,000 kronor.

53:o) I punkt 59 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition, som kunde komma att avlätas i fråga om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, för bestridande av vissa omkostnader för riksförsäkringsanstalten för handläggning av ärenden rörande dylik ersättning, under sjätte huvudtiteln beräkna ett förslagsanslag på extra stat för år 1918 av 9,500 kronor.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i en den 30 april 1917 avlåten proposition (nr 327), under åberopande av bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att för bestridande av vissa omkostnader för riksförsäkringsanstalten för handläggning av ärenden rörande ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, under riksstatsens sjätte huvudtitel anvisa ett förslagsanslag på extra stat för år 1918 av 9,500 kronor.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning, får alltså anmäla, att riksdagen för bestridande av vissa omkostnader för riksförsäkringsanstalten för handläggning av ärenden rörande ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, under riksstatsens sjätte huvudtitel anvisat ett förslagsanslag på extra stat för år 1918 av 9,500 kronor.

54:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 60 föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition, som kunde komma att i ämnet avlätas, på extra stat för år 1918 beräkna ett förslagsanslag av 39,000 kronor att användas till ersättning åt postsparbanken för dess bestyr med uppbörd och utbetalningar för riksförsäkringsanstalten.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i en den 4 maj 1917 till riksdagen avlåten proposition, nr 347, under åberopande av bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag av 53,500 kronor att användas till ersättning åt postsparbanken för dess bestyr med uppbörd och utbetalningar m. m. för riksförsäkringsanstalten.

Såsom riksdagen i särskild skrivelse anmält, har riksdagen på extra stat för år 1918 anvisat ett förslagsanslag av 53,500 kronor att användas till ersättning åt postsparbanken för dess bestyr med uppbörd och utbetalningar m. m. för riksförsäkringsanstalten.

55:o) I punkt 61 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen dels godkänna de utav departementschefen förordade förslag till ordinarie avlöningsstat för försäkringsrådet ävensom till allmänna villkor och bestämmelser för åtnjutande av avlöningsförmåner å samma stat; dels ock

från och med år 1918 i riksstaten under sjätte huvudtiteln uppföra ett ordinarie anslag till försäkringsrådet å 64,300 kronor.

Såsom i särskild skrivelse anmälts, har riksdagen *dels* godkänt berörda förslag till ordinarie avlöningsstat för försäkringsrådet ävensom förslaget till allmänna villkor och bestämmelser för åtnjutande av avlöningsförmåner å samma stat med vissa i förslaget av riksdagen företagna ändringar, *dels ock* från och med år 1918 i riksstaten under sjätte huvudtiteln uppfört ett ordinarie anslag till försäkringsrådet å 64,300 kronor.

56:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 62 föreslagit riksdagen att å extra stat för år 1918 anvisa

dels för upprätthållande av försäkringsrådets verksamhet under år 1918, utöver anslaget å ordinarie stat, ett förslagsanslag av 55,000 kronor;

dels till anskaffande av möbler och andra inventarier m. m. för försäkringsrådet ett förslagsanslag av 25,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att förskottsvis under år 1917 av tillgängliga medel utanordna beloppet;

dels ock till avlöningar åt vissa befattningshavare hos försäkringsrådet för tiden den 1 oktober—31 december 1917 ävensom till andra kostnader under nämnda tid ett förslagsanslag av 20,000 kronor, likaledes med rätt för Eders Kungl. Maj:t att under år 1917 av tillgängliga medel utanordna nämnda belopp.

Såsom i särskild skrivelse av riksdagen blivit anmält, har riksdagen å extra stat för år 1918 anvisat

dels för upprätthållande av försäkringsrådets verksamhet under år 1918, utöver anslaget å ordinarie stat ett förslagsanslag av 55,000 kronor;

dels till anskaffande av möbler och andra inventarier m. m. för försäkringsrådet ett förslagsanslag, högst 25,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att förskottsvis under år 1917 av tillgängliga medel utanordna beloppet;

dels ock till avlöningar åt vissa befattningshavare hos försäkringsrådet för tiden 1 oktober—31 december 1917 ävensom till andra kostnader under nämnda tid ett förslagsanslag av 20,000 kronor, likaledes med rätt för Eders Kungl. Maj:t att under år 1917 av tillgängliga medel utanordna nämnda belopp.

57:o) Med anledning av Eders Kungl. Maj:ts i punkt 63 därom gjorda framställning har riksdagen för upprätthållande av socialstyrelsens

verksamhet, utöver anslaget å ordinarie stat, å extra stat för år 1918 anvisat ett förslagsanslag, högst 36,300 kronor.

58:o) I punkt 64 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition, som kunde komma att avlätas med förslag till lag om vissa åtgärder till främjande av arbetsfred, på extra stat för år 1918 beräkna ett förslagsanslag av 25,000 kronor att ställas till Eders Kungl. Maj:ts förfogande och användas till ersättning åt förlikningsmän för medling i arbetstvister, samt i punkt 65 av samma huvudtitel att likaledes i avbidan på sistnämnda proposition, på extra stat för år 1918 beräkna ett förslagsanslag av 73,000 kronor till bestridande av kostnaderna för en arbetsdomstol.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i en den 30 april 1917 till riksdagen avlåten proposition (nr 305), under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag, dels föreslagit riksdagen att på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag av 25,000 kronor att ställas till Eders Kungl. Maj:ts förfogande och användas till ersättning åt förlikningsmän för medling i arbetstvister, dels ock givit riksdagen tillkänna, att Eders Kungl. Maj:t funnit frågan om framställning till riksdagen i det under punkt 65 av sjätte huvudtiteln upptagna ärende angående kostnaderna för en arbetsdomstol hava förfallit, i följd varav medel för berörda ändamål ej vidare behövde beräknas å 1918 års stat.

För varje år från och med år 1907 har av riksdagen på extra stat anvisats ett förslagsanslag att ställas till Eders Kungl. Maj:ts förfogande och användas till ersättning åt förlikningsmän för medling i arbetstvister. För åren 1907 och 1908 var detta anslag bestämt till 20,000 kronor årligen, men därefter har detsamma utgjort 25,000 kronor om året.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag, får alltså anmäla, att riksdagen på extra stat för år 1918 anvisat ett förslagsanslag av 25,000 kronor att ställas till Eders Kungl. Maj:ts förfogande och användas till *ersättning åt förlikningsmän för medling i arbetstvister*.

59:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts under punkt 66 därom gjorda framställning har riksdagen på extra stat för år 1918 anvisat ett förslagsanslag av 70,000 kronor att för *befrämjande och organiserande av den offentliga arbetsförmedlingen i riket* utgå i huvudsaklig överensstämmelse med nu gällande grunder.

60:o) I punkt 67 har Eder Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag av 10,000 kronor att i huvudsaklig överensstämmelse med nu gällande grunder utgå såsom bidrag till resekostnader för medellösa arbetssökande, som av arbetsförmedlingsanstalt anvisats arbete å annan ort än där de vistas.

Enligt vad riksdagen inhämtat, utbetalade socialstyrelsen under år 1916 till arbetsförmedlingsanstalterna för av anstalterna under år 1915 utlämnade bidrag till medellösa arbetssökandes resor ett belopp av 787 kronor 36 öre. Med ledning av de från anstalterna inkomna ansökningarna om ersättning för de av dem under år 1916 utlämnade resebidrag, vilka emellertid ännu icke av socialstyrelsen behandlats, torde statens utgifter för berörda ändamål under innevarande år komma att belöpa sig till 1,500 à 2,000 kronor.

Riksdagen, som icke funnit skäl till erinran mot vad Eders Kungl. Maj:t under förevarande punkt föreslagit, har alltså på extra stat för år 1918 anvisat ett förslagsanslag av 10,000 kronor att i huvudsaklig överensstämmelse med nu gällande grunder utgå såsom *bidrag till resekostnader för medellösa arbetssökande, som av arbetsförmedlingsanstalt anvisats arbete å annan ort än där de vistas.*

61:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts i punkt 68 därom gjorda framställning har riksdagen såsom *bidrag till det mellanfolkliga arbetsamtet i Basel* på extra stat för år 1918 anvisat ett förslagsanslag, högst 750 kronor.

62:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 69 föreslagit riksdagen *dels* godkänna det av departementschefen förordade förslaget till ändrad ordinarie stat för yrkesinspektionen samt, beträffande däri upptagna assistenter och underinspektörer, till allmänna villkor och bestämmelser för avlöningsförmånernas åtnjutande, att tillämpas från och med år 1918; *dels ock* från och med samma år höja det ordinarie anslaget till yrkesinspektionen med 80,700 kronor till 163,380 kronor.

I sammanhang härmed har riksdagen till behandling förehaft en inom riksdagen väckt motion, vari hemställts, att riksdagen ville besluta, att avlöningen för underinspektörerna sättes till 2,500 kronor, varav 1,800 kronor i lön och 700 kronor i tjänstgöringspenningar med 3 ålderstillägg å 300 kronor efter respektive 5, 10 och 15 års tjänst, med ett ortstillägg av 300 kronor årligen för dem som bliva stationerade i Stockholm.

Den av departementschefen föreslagna ordinarie avlönings- och omkostnadsstaten för yrkesinspektionen är av följande lydelse:

	Lön.	Tjänstgöringspennin- gar.	Orts- tillägg.	Summa.	
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	
A. Ordinarie anslag.					
1 yrkesinspektör	4,200	2,000	400	6,600	} Lönen kan efter 5 år höjas med 500 kro- nor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 "	4,200	2,000	400	6,600	
1 "	4,200	2,000	—	6,200	
6 yrkesinspektörer	25,200	12,000	—	37,200	
1 yrkesinspekttris	2,400	1,200	200	3,800	} Lönen kan efter 5 år höjas med 300 kro- nor, efter 10 år med ytterligare 300 kro- nor och efter 15 år med ytterligare 300 kronor.
1 assistent	2,200	1,500	1) 300	4,000	} Lönen kan efter 5 år höjas med 500 kro- nor, efter 10 år med ytterligare 500 kro- nor och efter 15 år med ytterligare 500 kronor.
1 "	2,200	1,500	1) 300	4,000	
1 "	2,200	1,500	—	3,700	
6 assistenter	13,200	9,000	—	22,200	
1 underinspektör	1,600	900	1) 200	2,700	} Lönen kan efter 5 år höjas med 300 kro- nor, efter 10 år med ytterligare 300 kro- nor och efter 15 år med ytterligare 300 kronor.
3 underinspektörer	4,800	2,700	1) 600	8,100	
1 underinspektör	1,600	900	—	2,500	
13 underinspektörer	20,800	11,700	—	32,500	
Till yrkesinspektörernas och yrkesinspek- trisens kontorskostnader samt vika- riatsersättningar m. m.	—	—	—	23,280	
Summa kronor	—	—	—	163,380	

1) Ortstillägg utgår till assistent eller underinspektör under den tid han är stationerad i Stockholm.

Den förändring i staten, som Eders Kungl. Maj:ts förslag innebär, är föranledd dels av uppförande å ordinarie stat av nio assistentbefattningar och aderton underinspektörsbefattningar, dels av förbättring i dessas avlöningsförmåner, dels ock av en höjning av anslagsposten till yrkesinspektörernas och yrkesinspekttrisens kontorskostnader samt vikariatsersättningar m. m. från dess nuvarande belopp, 22,280 kronor med 1,000 kronor till 23,280 kronor.

Antagandet av förslaget medför en ökning av ordinarie anslaget med 80,700 kronor eller från 82,680 kronor till 163,380 kronor, medan det extra anslaget skulle minskas med 73,900 kronor eller från 88,300 kronor till 14,400 kronor.

Eders Kungl. Maj:ts förslag, i vad detsamma avser uppförande å ordinarie stat av nio assistentbefattningar vid yrkesinspektionen samt åt dessa befattningshavare föreslagen avlöning har icke givit riksdagen anledning till erinran.

Jämväl framställningen i vad den avser uppförande å ordinarie stat av samtliga nu på extra stat upptagna underinspektörsbefattningar, har riksdagen ansett sig böra bifalla. Beträffande löneförmånerna för dessa befattningshavare har riksdagen likaledes funnit Eders Kungl. Maj:ts förslag om en begynnelseavlöning å 2,500 kronor, av vilket belopp 1,600 kronor skulle utgöra lön och 900 kronor tjänstgöringspenningar, väl avvägt, och har riksdagen sålunda icke kunnat godtaga det i ovanberörda motion framställda förslaget om ändrad uppdelning av dessa lönetitlar. Däremot har riksdagen icke känt sig övertygad om, att någon reducering i det nu utgående ortstillägget till i Stockholm stationerad underinspektör bör göras, utan bör detsamma på sätt i ovanberörda motion föreslagits, utgå med samma belopp som hittills eller 300 kronor. Genom vad riksdagen sålunda beslutat, har den av Eders Kungl. Maj:t föreslagna ordinarie avlönings- och omkostnadsstaten ökats med 400 kronor.

Riksdagen, som i övrigt icke haft något att erinra mot vad Eders Kungl. Maj:t under förevarande punkt föreslagit, får sålunda anmäla, att riksdagen i anledning av Eders Kungl. Maj:ts föreliggande framställning och ovanberörda motion *dels* godkänt följande ändrade ordinarie stat för yrkesinspektionen att tillämpas fr. o. m. år 1918.

	Lön.	Tjänstgöringspennin- gar.	Orts- tillägg.	Summa.	
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	
1 yrkesinspektör	4,200	2,000	400	6,600	} Lönen kan efter 5 år höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 ".....	4,200	2,000	400	6,600	
1 ".....	4,200	2,000	—	6,200	
6 yrkesinspektörer	25,200	12,000	—	37,200	
1 yrkesinspektis.....	2,400	1,200	200	3,800	} Lönen kan efter 5 år höjas med 300 kronor, efter 10 år med ytterligare 300 kronor och efter 15 år med ytterligare 300 kronor.
1 assistent	2,200	1,500	¹⁾ 300	4,000	} Lönen kan efter 5 år höjas med 500 kronor, efter 10 år med ytterligare 500 kronor och efter 15 år med ytterligare 500 kronor.
1 ".....	2,200	1,500	¹⁾ 300	4,000	
1 ".....	2,200	1,500	—	3,700	
6 assistenter	13,200	9,000	—	22,200	
1 underinspektör.....	1,600	900	¹⁾ 300	2,800	} Lönen kan efter 5 år höjas med 300 kronor, efter 10 år med ytterligare 300 kronor och efter 15 år med ytterligare 300 kronor.
3 underinspektörer	4,800	2,700	¹⁾ 900	8,400	
1 underinspektör.....	1,600	900	—	2,500	
13 underinspektörer	20,800	11,700	—	32,500	
Till yrkesinspektörernas och yrkesinspektisens kontorskostnader samt vikariatsersättningar m. m.	—	—	—	23,280	
Summa kronor	—	—	—	163,780	

¹⁾ Ortstillägg utgår till assistent eller underinspektör under den tid han är stationerad i Stockholm.

dels ock från och med år 1918 höjt det ordinarie anslaget till yrkesinspektionen, nu 82,680 kronor, med 81,100 kronor till 163,780 kronor.

63:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts i punkt 70 därom gjorda framställning har riksdagen för *upprätthållande av yrkesinspektionens verksamhet*, utöver anslaget å ordinarie stat, å extra stat för år 1918 anvisat ett förslagsanslag, högst 14,400 kronor.

64:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts i punkt 71 gjorda framställning har riksdagen såsom *bidrag till bestridande av kostnaderna för den av föreningen för arbetarskydd i Stockholm anordnade permanenta*

utställningen av skyddsanordningar mot olycksfall och ohälsa i arbetet på extra stat för år 1918 anvisat ett förslagsanslag, högst 4,000 kronor.

65:o) I punkt 72 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att från och med år 1918 höja det å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till sjukkasseväsändets befrämjande, nu 1,400,000 kronor, med 150,000 kronor till 1,550,000 kronor.

Riksdagen, som icke funnit anledning till erinran mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande förslag, får anmäla, att riksdagen från och med år 1918 höjt det å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till *sjukkasseväsändets befrämjande*, nu 1,400,000 kronor, med 150,000 kronor till 1,550,000 kronor.

66:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 73 föreslagit riksdagen att för understödjande av sjukkassor, som meddela moderskapsunderstöd, på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag av 70,000 kronor att fördelas i enlighet med de grunder och på de villkor, som av Eders Kungl. Maj:t bestämmas.

För ifrågavärande ändamål har riksdagen för vart och ett av åren 1915—1917 anvisat ett förslagsanslag av 50,000 kronor.

Riksdagen, som funnit den lämnade utredningen ådagalägga behovet av den begärda ökningen av förevarande anslag, får anmäla, att riksdagen för *understödjande av sjukkassor, som meddela moderskapsunderstöd*, på extra stat för år 1918 anvisat ett förslagsanslag av 70,000 kronor att fördelas i enlighet med de grunder och på de villkor, som av Eders Kungl. Maj:t bestämmas.

67:o) På grund av Eders Kungl. Maj:ts i punkt 74 gjorda förslag har riksdagen på extra stat för år 1918 anvisat ett förslagsanslag, högst 6,000 kronor, att ställas till Eders Kungl. Maj:ts förfogande för uppehållande under nämnda år av *tillsyn över understödsföreningarna*.

68:o) Med anledning av Eders Kungl. Maj:ts i punkt 75 gjorda framställning har riksdagen såsom bidrag till *internationella föreningen för arbetslöshetens bekämpande* på extra stat för år 1918 anvisat ett förslagsanslag, högst 750 kronor.

69:o) I punkt 76 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att på extra stat för år 1918 anvisa:

dels ett förslagsanslag, högst, 24,500 kronor till avlöningar och vikariatsersättningar åt tjänstemän vid statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholister,

dels ett förslagsanslag av 29,000 kronor såsom bidrag till driftkostnaderna i övrigt för samma anstalt,

dels ett förslagsanslag av 175,000 kronor såsom bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader,

dels ett förslagsanslag av 17,000 kronor till bestridande av statens kostnader för farliga alkoholister, handräckning, läkarutlåtanden, vittnesersättningar m. m.,

dels ett anslag av 30,000 kronor såsom bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter,

dels ock ett förslagsanslag, högst, 3,600 kronor till sakkunnigt biträde hos socialstyrelsen för ärenden rörande alkoholistvården,

eller sålunda till bestridande av kostnader för alkoholistvården tillhopa 279,100 kronor,

ävensom medgiva,

att jord, som står under kronans omedelbara disposition eller som tillhör någon av de under bruk och bergverk för nödigt skogsfång upplåtna allmänningar eller någon av de genom domänstyrelsens försorg utarren-derade kronoegendomar, vilka icke upplåtits till förenade mötespassevolanskassornas fond, stuterierna eller Vadstena krigsmanshusfond, må, efter av Eders Kungl. Maj:t i varje särskilt fall verkställd prövning, utan särskild ersättning till kronan på de villkor i övrigt, Eders Kungl. Maj:t kan finna skäligt bestämma, upplåtas till landsting, kommun, förening, stiftelse eller annan för anordnande av allmän alkoholistanstalt.

1916 års riksdag beviljade för ifrågavarande olika ändamål anslag till ett sammanlagt belopp av 269,600 kronor. Den föreslagna förhöjningen av anslagsbeloppet faller i sin helhet på anslaget till »driftkostnaderna i övrigt» för anstalten å Venngarn och föranledes huvudsakligen av ökade utgifter under denna titel på grund av nu rådande dyrtidsförhållanden.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning, får anmäla, att riksdagen på extra stat för år 1918 anvisat:

dels ett förslagsanslag, högst 24,500 kronor, till avlöningar och vikariatersättningar åt tjänstemän vid statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholister,

dels ett förslagsanslag av 29,000 kronor såsom bidrag till driftkostnaderna i övrigt för samma anstalt,

dels ett förslagsanslag av 175,000 kronor såsom bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader,

dels ett förslagsanslag av 17,000 kronor till bestridande av statens kostnader för farliga alkoholister, handräckning, läkarutlåtanden, vittnesersättningar m. m.,

dels ett reservationsanslag av 30,000 kronor såsom bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter,

dels ock ett förslagsanslag, högst 3,600 kronor, till sakkunnigt biträde hos socialstyrelsen för ärenden rörande alkoholistvården,

eller sålunda till bestridande av kostnader för alkoholistvården tillhopa 279,100 kronor,

ävensom medgivit, att jord, som står under kronans omedelbara disposition eller som tillhör någon av de under bruk och bergverk för nödigt skogsfång upplåtna allmänningar eller någon av de genom domänstyrelsens försorg utarrenderade kronoegendomar, vilka icke upplåtits till förenade mötespassevolanskassornas fond, stuterierna eller Vadstena krigsmanshusfond, må, efter av Eders Kungl. Maj:t i varje särskilt fall verkställd prövning, utan särskild ersättning till kronan på de villkor i övrigt, Eders Kungl. Maj:t kan finna skäligt bestämma, upplåtas till landsting, kommun, förening, stiftelse eller annan för anordnande av allmän alkoholistanstalt.

70:o) I en inom riksdagen väckt motion har föreslagits att riksdagen ville besluta en skrivelse till Eders Kungl. Maj:t med hemställa det täcktes Eders Kungl. Maj:t taga i övervägande frågan om anordnande av särskilda anstalter för internering av dels smittosamt sjuka alkoholister och dels oförbätterliga alkoholister av båda könen.

Då 1914 års senare riksdag medgav, att Venngarns kungsgård finge upplåtas till anordnande av en statens vårdanstalt för alkoholister samt beviljade medel för anstaltens upprättande och drift, förutsattes, att Venngarn skulle bliva en anstalt för mottagande av de alkoholister som vore att betrakta såsom farliga eller som av andra anledningar icke lämpade sig för behandling vid enskilda eller kommunala anstalter. Det för Venngarns vårdanstalt den 17 juni 1916 utfärdade reglementet innehåller ock bestämmelser, vilka klargöra denna anstalts uppgift att omhändertaga de mest svårhanterliga elementen bland de manliga alkoholisterna. Om anstalten senare utvecklats i delvis annan riktning genom att, enligt vad av motionen framgår, söka undgå mottagandet av de svåraste kategorierna, torde emellertid detta icke kunna ändra uppfattningen av vad som utgjort anstaltens ursprungliga ändamål.

Beträffande det nu framlagda förslaget, vilket avser bland annat utredning angående anordnande av en ny särskild statsanstalt för oförbätterliga manliga alkoholister, har det syntts riksdagen lämpligare att alkoholistvården ordnades så, att Venngarns anstalt fullföljde sin ursprungliga uppgift att så långt som möjligt mottaga de ur disciplinär synpunkt mest fordrande alkoholisterna, medan de alkoholister, beträf-

fande vilka förbättring under mindre stränga förhållanden icke är utesluten, må, i den mån de icke kunna beredas plats å Venngarn, ingå å de enskilda erkända anstalterna.

Enligt från socialstyrelsen inhämtade upplysningar finnas för närvarande fem såsom »allmänna» erkända alkoholistanstalter i landet med sammanlagt 105 vårdplatser, varav 30 äro belagda. Därjämte hava ansökningar om dylikt erkännande inkommit men ännu icke slutbehandlats från tvenne anstalter med tillhoppa 50 platser, varav 10 äro belagda.

Vad angår smittosamt sjuka manliga alkoholister, kunna dylika, som i motionen anförts, icke på grund av bestämmelse i reglementet för Venngarns anstalt där intagas. I följd härav är möjligheten till tvångsinternering av en sådan alkoholist, som ju tydligen framför andra borde komma ifråga, utesluten, då det näppeligen torde kunna förväntas, att en enskild anstalt skulle vara villig emottaga dylika. I motionen har föreslagits anordnande av en särskild anstalt för upptagande av dessa alkoholister, men håller riksdagen före, att en undersökning dock först borde vidtagas, om icke å Venngarn skulle kunna anordnas en särskild avdelning för alkoholister av dylikt slag.

För kvinnliga alkoholister finnes för närvarande ingen statens vårdanstalt och endast en erkänd enskild anstalt.

I motionen föreslås upprättande av tvenne statens anstalter för kvinnliga alkoholister, en för oförbätterliga och en för smittosamt sjuka. Riksdagen ifrågasätter emellertid, huruvida icke sådana anordningar för vården av nyss nämnda kategorier alkoholister skulle kunna vidtagas, att det icke bleve behöfligt, åtminstone inom den allra närmaste tiden, att därför anlägga nya särskilda anstalter. Jämväl härom torde emellertid utredning böra äga rum.

På grund av vad sålunda anförts får riksdagen anhålla, det täcktes Eders Kungl. Maj:t låta verkställa utredning i fråga om lämpliga åtgärder för beredande av möjlighet till tvångsinternering av alkoholister av båda könen, behäftade med smittosam sjukdom, samt till särskild vård av oförbätterliga kvinnliga alkoholister ävensom till riksdagen inkomma med de förslag i ärendet, vartill utredningen må giva anledning.

71:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts i punkt 77 gjorda förslag har riksdagen medgivit, att det av riksdagen år 1915 beviljade anslag av 8,000 kronor såsom bidrag till kostnaderna för uppförande av finsk badstu med karbad och dusch samt tvättstuga med ångtork och mangelbod vid frälsningsarméns alkoholisthem för mindre bemedlade å

Kurön i stället må utgå såsom bidrag för uppförande därstädes av en magasinsbyggnad, innehållande redskapslider, vagnbod, sädesmagasin och foderrum ävensom torkvind.

72:o) Med anledning av Eders Kungl. Maj:ts i punkt 78 gjorda framställning har riksdagen

ej mindre till främjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder på extra stat för år 1918 anvisat ett belopp av 28,750 kronor, därav ett förslagsanslag, högst, 25,750 kronor och ett reservationsanslag å 3,000 kronor;

än även beslutat att av nämnda förslagsanslag, högst 25,750 kronor skola under de villkor, som av Eders Kungl. Maj:t provas lämpliga utgå:

dels till främjande av svenska sällskapets för nykterhet och folkuppföstran, det år 1837 stiftade nykterhetssällskapets verksamhet, 8,000 kronor,

dels till främjande av Sveriges lärares nykterhetsförbunds verksamhet 3,000 kronor,

dels till främjande av järnvägsmännens helnykterhetsförbunds verksamhet 2,000 kronor,

dels till främjande av Sveriges studerande ungdoms helnykterhetsförbunds verksamhet 4,000 kronor,

dels till främjande av Sveriges nykterhetssällskaps representantförsamlings upplysningsbyrås verksamhet 8,000 kronor,

dels ock såsom bidrag till uppehållande av internationella byråns i Lausanne för alkoholismens bekämpande verksamhet 750 kronor. Summa 25,750 kronor,

ävensom beslutat att ovannämnda reservationsanslag å 3,000 kronor skall ställas till Eders Kungl. Maj:ts förfogande för främjande på annat sätt av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder.

73:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 79 föreslagit riksdagen

dels, med godkännande av det av departementschefen framlagda förslaget till ordinarie stat för pensionsstyrelsen, att tillämpas från och med år 1918, höja det å riksstaten uppförda ordinarie anslaget till pensionsstyrelsen från 234,600 kronor med 99,200 kronor eller till 333,800 kronor;

dels föreskriva, att för de nya befattningshavare, som, på grund av vad ovan föreslagits, må varda uppförda å ordinarie stat, i tillämpliga delar skola gälla de genom kungl. kungörelsen den 1 oktober 1914 stadgade villkor och bestämmelser för åtnjutande av de från och med år 1915 fastställda avlöningsförmåner för pensionsstyrelsen ävensom

beträffande generaldirektörens ställföreträdare de särskilda bestämmelser, som i sådant avseende av departementschefen förordats;

dels ock medgiva, att, därest någon av de nu hos pensionsstyrelsen å extra stat anställda befattningshavare, nämligen 1 byråchef, 1 sekreterare, 2 tjänstemän av första lönegraden, 1 kvinnligt biträde av andra lönegraden samt 2 kvinnliga biträden av första lönegraden, med ikraftträdandet av ifrågavarande ändring i pensionsstyrelsens stat tillträder motsvarande befattning å ordinarie stat, honom må tillerkännas rätt att för åtnjutande av löneförhöjning genom ålderstillägg tillgodoräkna sig den tid, han omedelbart dessförinnan på grund av stadigvarande förordnande efter ingången av år 1915 bestritt sin ifrågavarande befattning.

Enligt beslut av 1914 års senare riksdag fastställde Eders Kungl. Maj:t genom brev den 1 oktober 1914 följande ordinarie stat för pensionsstyrelsen, att tillämpas från och med år 1915:

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Orts-tillägg.	Summa.	
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	
1 generaldirektör och chef...	7,000	3,000	1,000	11,000	
1 byråchef.....	5,000	2,500	600	8,100	} Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
4 byråchefer.....	20,000	10,000	2,400	32,400	
1 tjänsteman i andra lönegraden (sekreterare).....	3,600	1,800	400	5,800	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
4 tjänstemän i andra lönegraden (sekreterare, förste aktuarier).....	14,400	7,200	1,600	23,200	
1 tjänsteman i första lönegraden (notarie).....	2,200	1,500	300	4,000	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor, efter 10 år med ytterligare 500 kronor och efter 15 år med än ytterligare 500 kronor.
16 tjänstemän i första lönegraden (notarier, aktuarier)...	35,200	24,000	4,800	64,000	
1 kvinnligt biträde i tredje lönegraden (registrator och kassör).....	1,100	750	150	2,000	} Efter 5 år kan lönen höjas med 200 kronor och efter 10 år med ytterligare 200 kronor.
1 kvinnligt biträde i tredje lönegraden (bokhållare)...	1,100	750	150	2,000	
1 kvinnligt biträde i andra lönegraden.....	900	550	150	1,600	} Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor.
13 kvinnliga biträden i andra lönegraden.....	11,700	7,150	1,950	20,800	
1 kvinnligt biträde i första lönegraden.....	700	350	150	1,200	} Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor och efter 10 år med ytterligare 100 kronor.
37 kvinnliga biträden i första lönegraden.....	25,900	12,950	5,550	44,400	
1 förste vaktmästare.....	900	450	150	1,500	} Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor och efter 10 år med ytterligare 100 kronor.
1 vaktmästare.....	700	350	150	1,200	
1 do.....	700	350	150	1,200	
Felräkningspenningar till det kvinnliga biträde, som bestrider kassörsgöromålen	—	—	—	300	
Till vikariatsersättningar under semester samt vid sjukdomsförfall för vissa befattningshavare.....	—	—	—	9,900	
Summa	—	—	—	234,600	

Anmärkning. Därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej utgå till honom, ävensom å lönen avdragas 100 kronor årligen.

Genom kungörelse den 1 oktober 1914 fastställdes villkor och bestämmelser för åtnjutande av avlöningsförmåner enligt oförmälda stat för pensionsstyrelsen.

Någon ändring i den ordinarie staten har sedermera icke ägt rum.

Eders Kungl. Maj:ts nu framlagda förslag innebär uppförande å ordinarie stat av följande befattningshavare, nämligen:

å kanslibyrån: 1 tjänsteman av första lönegraden, 1 kvinnligt biträde av tredje graden, 2 biträden av andra graden samt 12 biträden av första graden;

å gransknings- och besvärbyråerna: 2 kvinnliga biträden av första lönegraden;

å statistiska byrån: 2 tjänstemän av första lönegraden, 3 kvinnliga biträden av andra graden och 11 biträden av första graden;

å byrån för yttre ärenden: 1 byråchef, 1 tjänsteman av andra lönegraden, 4 tjänstemän av första graden, 1 kvinnligt biträde av andra graden och 6 kvinnliga biträden av första graden; samt 2 vaktmästare.

Härförutom har Eders Kungl. Maj:t föreslagit särskilt arvode åt generaldirektörens ställföreträdare med 1,000 kronor, uppflyttning av en av de nuvarande ordinarie kvinnliga biträdesbefattningarna från andra till tredje lönegraden — å försäkringstekniska byrån — samt en förhöjning av det ordinarie anslaget till vikariatersättningar under semester samt vid sjukdomsförfall för vissa befattningshavare, nu 9,900 kronor, till 14,600 kronor.

Eders Kungl. Maj:ts förslag, i vad detsamma angår uppförande å ordinarie stat av vissa befattningshavare å kanslibyrån, gransknings- och besvärbyråerna, statistiska byrån samt byrån för yttre ärenden ävensom av två vaktmästare, har riksdagen ansett sig böra bifalla.

Jämväl framställningen om särskilt arvode åt generaldirektörens ställföreträdare har riksdagen, om än med en viss tvekan, efter numera vunnen erfarenhet om omfattningen av pensionsstyrelsens verksamhet och med hänsyn till de ansvarsfulla arbetsuppgifter, som påvåla den byråchef, som tjänstgör i nämnda egenskap, funnit sig böra bifalla.

Vidkommande den föreslagna uppflyttningen av en av de nuvarande ordinarie kvinnliga biträdesbefattningarna å försäkringstekniska byrån från andra till tredje lönegraden har riksdagen däremot icke funnit av utredningen i ärendet framgå, att de för den ifrågasatta högre tjänstegraden avsedda arbetsuppgifter äro sådana, som av riksdagen vid inrättande av denna lönegrad förutsatts skola tillhöra densamma. Enligt riksdagens förmenande bör sålunda någon förändring i nu gällande ordinarie stat, i vad den rör sagda byrå, icke vidtagas.

Riksdagen, som i övrigt icke funnit skäl till erinran mot vad Eders Kungl. Maj:t under förevarande punkt föreslagit, får alltså anmäla, att riksdagen

dels godkänt följande ändrade ordinarie stat för pensionsstyrelsen, att tillämpas från och med år 1918:

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Orts-tillägg.	Summa.	
	Kronor.	Kronor.	Kronor.	Kronor.	
1 generaldirektör och chef ..	7,000	3,000	1,000	11,000	
1 byråchef	5,000	2,500	600	8,100	} Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
5 byråchefer	25,000	12,500	3,000	40,500	
1 tjänsteman i andra lönegraden (sekreterare)	3,600	1,800	400	5,800	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
5 tjänstemän i andra lönegraden (sekreterare, första aktuarier)	18,000	9,000	2,000	29,000	
1 tjänsteman i första lönegraden (notarie, aktuarie)	2,200	1,500	300	4,000	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor, efter 10 år med ytterligare 500 kronor och efter 15 år med en ytterligare 500 kronor.
23 tjänstemän i första lönegraden (notarier, aktuarier) ..	50,600	34,500	6,900	92,000	
1 kvinnligt biträde i tredje lönegraden (registrator och kassör)	1,100	750	150	2,000	
2 kvinnliga biträden i tredje lönegraden (bokhållare) ..	2,200	1,500	300	4,000	
1 kvinnligt biträde i andra lönegraden	900	550	150	1,600	} Efter 5 år kan lönen höjas med 200 kronor och efter 10 år med ytterligare 200 kronor.
19 kvinnliga biträden i andra lönegraden	17,100	10,450	2,850	30,400	
1 kvinnligt biträde i första lönegraden	700	350	150	1,200	
68 kvinnliga biträden i första lönegraden	47,600	23,800	10,200	81,600	} Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor.
1 förste vaktmästare	900	450	150	1,500	
1 vaktmästare	700	350	150	1,200	
3 vaktmästare	2,100	1,050	450	3,600	} Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor och efter 10 år med ytterligare 100 kronor.
Arvode till generaldirektörens ställföreträdare	—	—	—	1,000	
Felräkningspenningar till det kvinnliga biträde, som bestrider kassörsgöromålen	—	—	—	300	
Till vikariatsersättningar under semester samt vid sjukdomsförfall för vissa befattningshavare	—	—	—	14,600	
Summa	—	—	—	333,400	

Anmärkning. Därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej utgå till honom, ävensom å lönen avdragas 100 kronor årligen.

dels höjt det å riksstaten uppförda ordinarie anslaget till pensionsstyrelsen från 234,600 kronor med 98,800 kronor eller till 333,400 kronor;

dels föreskrivit, att för de nya befattningshavare, som, på grund av vad ovan föreslagits, må varda uppförda å ordinarie stat, i tillämpliga delar skola gälla de genom kungl. kungörelsen den 1 oktober 1914 stadgade villkor och bestämmelser för åtnjutande av de från och med år 1915 fastställda avlöningsförmåner för pensionsstyrelsen ävensom beträffande generaldirektörens ställföreträdare de särskilda bestämmelser, som i sådant avseende av departementschefen förordats;

dels ock medgivit, att, därest någon av de nu hos pensionsstyrelsen å extra stat anställda befattningshavare, nämligen 1 byråchef, 1 sekreterare, 2 tjänstemän av första lönegraden, 1 kvinnligt biträde av andra lönegraden samt 2 kvinnliga biträden av första lönegraden, med ikraftträdandet av ifrågavarande ändring i pensionsstyrelsens stat tillträder motsvarande befattning å ordinarie stat, honom må tillerkännas rätt att för åtnjutande av löneförhöjning genom ålderstillägg tillgodoräkna sig den tid, han omedelbart dessförinnan på grund av stadigvarande förordnande efter ingången av år 1915 bestritt sin ifrågavarande befattning.

74:o) I punkt 80 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för upprätthållande av pensionsstyrelsens verksamhet m. m., utöver anslaget å ordinarie stat, å extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag å 432,600 kronor.

Riksdagen har uppmärksammat, att den av riksdagen såsom ersättning till medicinskt biträde hos pensionsstyrelsen anvisade anslagsposten å högst 8,000 kronor överskridits, men har riksdagen med hänsyn till de särskilda omständigheter, som därvid förelegat, icke funnit skäl att däremot framställa någon erinran.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen för *upprätthållande av pensionsstyrelsens verksamhet m. m.*, utöver anslaget å ordinarie stat, å extra stat för år 1918 anvisat ett förslagsanslag å 432,600 kronor.

75:o) I en till riksdagen avlåten, den 23 april 1917 dagtecknad proposition, nr 309, har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen *dels* medgiva att fastigheterna nr 13 och 14 i kvarteret Norrtälje i Stockholm må för en köpeskillig av sammanlagt 1,000,000 kronor för statsverkets räkning inköpas; *dels ock* bland statsverkets inkomster för år 1918 under rubriken lånemedel upptaga en

post av lånemedel för gäldande av omförmälda köpeskilling å 1,000,000 kronor ävensom medgiva, att redan under år 1917 må förskottsvis av tillgängliga medel utanordnas härför erforderligt belopp.

Såsom riksdagen i särskild skrivelse anmält, har riksdagen *dels* medgivit, att fastigheterna nr 13 och 14 i kvarteret Norrtälje med adressnummer 5 och 7 vid Engelbrektsgatan i Stockholm må för en köpeskilling av sammanlagt 1,000,000 kronor för statsverkets räkning inköpas;

dels ock för ändamålet under sjätte huvudtiteln på extra stat för år 1918 anvisat ett förslagsanslag, högst 1,000,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att redan under år 1917 därav disponera erforderliga medel.

76:o) I punkt 81 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för år 1918 på extra stat bevilja

dels ett förslagsanslag av 6,750,000 kronor för bestridande av den på staten belöpande kostnad för pensionstillägg och understöd jämlikt lagen om allmän pensionsförsäkring enligt dess lydelse före den 8 juni 1915,

dels ock ett förslagsanslag av 25,000 kronor till gäldande av statens bidrag till den jämlikt samma lag anordnade, på frivilliga avgifter grundade försäkring.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning, får anmäla, att riksdagen för år 1918 på extra stat beviljat

dels ett förslagsanslag av 6,750,000 kronor för bestridande av *den på staten belöpande kostnad för pensionstillägg och understöd jämlikt lagen om allmän pensionsförsäkring* enligt dess lydelse före den 8 juni 1915,

dels ock ett förslagsanslag av 25,000 kronor till gäldande av *statens bidrag till den jämlikt samma lag anordnade, på frivilliga avgifter grundade försäkring*.

77:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts under punkt 82 gjorda framställning har riksdagen för år 1918 på extra stat beviljat ett förslagsanslag, högst 548,000 kronor, att utgå *som bidrag till täckande av statens kostnad för understöd enligt 33 § i lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring åt de personer, som genom lagen den 8 juni 1915 om övergångsbestämmelser i anledning av förstnämnda lag blivit delaktiga i den allmänna pensionsförsäkringen*.

78:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 83 föreslagit riksdagen medgiva att för vidtagande av åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet må jämlikt de föreskrifter, som av Eders Kungl. Maj:t meddelas, av

pensionsstyrelsen under år 1918 disponeras ett belopp av högst 300,000 kronor, att utgå i första hand av de besparingar, som må uppkomma å det för år 1916 för nu ifrågavarande ändamål av riksdagen beviljade anslag, samt med återstående belopp av det förslagsanslag, som kan komma att för år 1918 beviljas för bestridande av den på staten belöpande kostnad för pensionstillägg och understöd jämlikt lagen om allmän pensionsförsäkring enligt dess lydelse före den 8 juni 1915.

Riksdagen, som icke funnit något att erinra mot de av departementschefen förordade ändringarna i bestämmelserna angående användningen av för ifrågavarande ändamål anvisade medel, har medgivit, att *för vidtagande av åtgärder till förebyggande och hävande av invaliditet* må jämlikt de föreskrifter, som av Eders Kungl. Maj:t meddelas, av pensionsstyrelsen under år 1918 disponeras ett belopp av högst 300,000 kronor, att utgå i första hand av de besparingar, som må uppkomma å det för år 1916 för nu ifrågavarande ändamål av riksdagen beviljade anslag, samt med återstående belopp av det förslagsanslag, som kan komma att för år 1918 beviljas för bestridande av den på staten belöpande kostnad för pensionstillägg och understöd jämlikt lagen om allmän pensionsförsäkring enligt dess lydelse före den 8 juni 1915.

79:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts under punkt 84 gjorda framställning har riksdagen på extra stat för år 1918 till *ersättning till postsparbanken för bestyret med pensionsutbetalningar samt biträde med den frivilliga försäkringens genomförande* beviljat ett förslagsanslag av 140,000 kronor.

80:o) I punkt 85 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för beredande i enlighet med i statsrådsprotokollet angivna grunder av ersättning till prästerskapet för bestyret med införande av uppgift om födelseort i de jämlikt 14 § av lagen om allmän pensionsförsäkring upprättade förteckningar för år 1916 på extra stat för år 1918 bevilja ett förslagsanslag å 28,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att redan under år 1917 av tillgängliga medel utbetala erforderligt belopp.

Enligt de grunder, som i statsrådsprotokollet angivits för ifrågavarande ersättnings utgående, skulle sådan ersättning komma att tillfalla prästerskapet i kyrkobokföringsområden med 4,000 invånare och däröver och åtnjutas med ett belopp av en krona för varje påbörjat 100-tal av det invånareantal, som vid 1916 års ingång förefanns inom dylikt kyrkobokföringsområde. Enligt beräkning skulle detta motsvara en ersättning av ungefär $1\frac{2}{3}$ öre för varje i förteckningen införd uppgift.

Samtliga de ämbetsverk, vilka hörts i ärendet, hava visserligen tillstyrkt framställningen, men har kammarkollegium därvid uttalat, att det

ur principiell synpunkt förefölle kollegium i någon mån betänkligt, att vederbörande skulle tillerkännas särskild gottgörelse för ett arbete av ifrågavarande beskaffenhet, vilket måste anses falla inom ramen för deras tjänsteåligganden.

Riksdagen har icke kunnat undgå att finna de av kammarkollegium sålunda uttalade principiella betänkligheterna mot förslaget synnerligen beaktansvärda. Dessutom synes det riksdagen, som om i detta fall de föreslagna grunderna för ersättningen skulle komma att medföra särdeles orättvisa resultat. Ersättning skulle sålunda enligt de angivna grunderna komma att utgå för arbetet med ifrågavarande förteckningars upprättande i de större församlingarna, där detta arbete dock ofta kan fördelas på ett flertal prästmän eller andra expeditionsförrättare, medan i de mindre församlingarna, där samma arbete jämte övriga tjänsteåligganden måste utföras av en eller högst två präster, ingen ersättning skulle tillerkännas dem, som därmed hava besvär. Enligt riksdagens förmenande är det ej heller uteslutet att ett godkännande av förevarande förslag skulle kunna medföra sådana konsekvenser, att riksdagen även på grund härav icke ansett sig kunna bifalla detsamma.

Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning har sålunda icke vunnit riksdagens bifall.

81:o) I punkt 86 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avvaktan på den proposition, som kunde komma att avlätas angående fögderiförvaltningarnas omorganisation och löneroglering m. m., på extra stat för år 1918 beräkna ett förslagsanslag å 50,000 kronor för beredande av ersättning till häradskrivarna för upprättande av de i 14 § av lagen om allmän pensionsförsäkring omförmälda förteckningar.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i den under punkt 8 här ovan omförmälda propositionen nr 211 föreslagit riksdagen, bl. a., att för ifrågavarande ändamål på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag å 50,000 kronor.

Såsom riksdagen i särskild skrivelse anmält, har riksdagen på extra stat för år 1918 anvisat ett förslagsanslag å 50,000 kronor för beredande av ersättning till häradskrivarna för upprättande av de i 14 § av lagen om allmän pensionsförsäkring omförmälda förteckningar.

82:o) Med bifall till vad Eders Kungl. Maj:t i punkt 87 föreslagit har riksdagen för understödjande av nationalföreningens mot emigrationen verksamhet på extra stat för år 1918 beviljat ett förslagsanslag, högst 10,000 kronor.

83:o) På grund av Eders Kungl. Maj:ts i punkt 88 gjorda framställning har riksdagen till understöd åt stiftelsen Hemmet Fristad på

extra stat för år 1918 anvisat ett förslagsanslag, högst 10,000 kronor, att utgå under de villkor, Eders Kungl. Maj:t bestämmer.

84:o) I anledning av Eders Kungl. Maj:ts i punkt 89 framställda förslag har riksdagen till *understöd åt Drottning Sophias skyddshem* på extra stat för år 1918 anvisat ett förslagsanslag, högst 2,500 kronor, att utgå under de villkor, Eders Kungl. Maj:t bestämmer.

85:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 90 föreslagit riksdagen att å extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag av 50,000 kronor att, i huvudsaklig överensstämmelse med de av departementschefen angivna grunder, utgå såsom understöd dels till yrkesskolor för husmodersutbildning i städer, köpingar, industri- och andra liknande samhällen, dels ock till obemedlade och mindre bemedlade elever vid nämnda skolor, samt att medgiva, att av omförmälda anslag ett belopp av högst 1,500 kronor må användas för bestridande av kostnaderna för statens tillsyn av samma skolor.

I proposition den 7 april 1916 (nr 191) föreslog Eders Kungl. Maj:t riksdagen att å extra stat för år 1917 för ovanberörda ändamål anvisa ett förslagsanslag av 50,000 kronor ävensom att medgiva, att av omförmälda anslag ett belopp av högst 1,500 kronor finge användas för bestridande av kostnaderna för statens tillsyn av samma skolor.

I skrivelse den 15 juni 1916 (nr 6) meddelade emellertid riksdagen, att, då i nämnda proposition spörsmål berördes, vilka vore av omfattande principiell innebörd, riksdagen, i betraktande dels av riksdagens av ett flertal ärenden strängt upptagna tid, dels ock av den framskridna tidpunkten för då pågående riksdag, ej ansett sig kunna åt framställningen ägna det allsidiga skärskådande, som frågans vikt krävde. På grund härav såge sig riksdagen nödsakad att, utan att hava ingått i saklig behandling av det föreliggande förslaget och för att genom ett uppskov med ärendets avgörande detsamma måtte kunna bliva föremål för riksdagens noggranna prövning, anmäla, att Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning icke för det dåvarande av riksdagen bifallits.

Enligt omnämnda proposition avsågs, att socialstyrelsen skulle, i avvaktan på det slutliga ordnandet av yrkesundervisningen i landet, utöva den statliga ledningen och kontrollen av husmodersskolorna. Departementschefen har nu på anförda skäl frångått detta förslag och har i stället, särskilt med tanke på att den provisoriska anordningen härutinnan måtte bliva så litet som möjligt bindande för framtiden, funnit sig böra föreslå, att ifrågavarande tillsyn förlägges direkt till Eders Kungl. Maj:t.

Riksdagen, som vid behandling av Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning funnit behovet av de ifrågasatta husmodersskolorna ådaga-lagt och icke haft något mot de av departementschefen föreslagna grunderna och villkoren för statsbidrags tillgodonjutande att erinra, får sålunda anmäla att riksdagen å extra stat för år 1918 anvisat ett förslagsanslag av 50,000 kronor att, i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen angivna grunder, utgå såsom understöd dels till *yrkesskolor för husmodersutbildning i städer, köpingar, industri- och andra liknande samhällen*, dels ock till *obemedlade och mindre bemedlade elever vid nämnda skolor*, ävensom medgivit, att av omförmälda anslag ett belopp av högst 1,500 kronor må användas för bestridande av kostnaderna för *statens tillsyn av samma skolor*.

I. Diverse.

86:o) Med anledning av Eders Kungl. Maj:ts i punkt 91 därom gjorda framställning har riksdagen på extra stat för år 1918 anvisat ett reservationsanslag av 40,500 kronor att ställas till Eders Kungl. Maj:ts förfogande för *verkställande av undersökningar och arbeten för åstadkommande av en skematisk förteckning och beskrivning över Sveriges vattenfall* i huvudsaklig överensstämmelse med av Eders Kungl. Maj:t fastställd plan.

87:o) På grund av Eders Kungl. Maj:ts i punkt 92 gjorda framställning har riksdagen för *anordnande av inspektion över elektriska anläggningar för belysning eller arbetsöverföring* på extra stat för år 1918 såsom förslagsanslag anvisat dels högst 24,800 kronor till arvoden under samma år åt fyra inspektörer med 6,200 kronor till en var av dem, för år räknat, dels ock högst 3,000 kronor till ersättning åt skriv- och ritbiträden åt bemälda inspektörer.

88:o) I punkt 93 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen dels till bestridande av utgifterna för statens biografbyrå på extra stat för år 1918 anvisa ett anslag av 30,000 kronor, att direkt utgå av avgifter för granskning av biografbilder,

dels ock medgiva, att reservation, som kan uppkomma å nämnda anslag, må i den omfattning, Eders Kungl. Maj:t prövar lämplig, användas till befrämjande av sådana i samband med kinematografen stående ändamål, som Eders Kungl. Maj:t finner vara förtjänta av understöd.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning, får alltså anmäla, att riksdagen *dels till bestridande av utgifterna för statens biografbyrå* på extra stat för år 1918 anvisat ett reservationsanslag av 30,000 kronor att direkt utgå av avgifter för granskning av biografbilder,

dels ock medgivit, att reservation, som kan uppkomma å nämnda anslag, må i den omfattning, Eders Kungl. Maj:t prövar lämplig, användas till befrämjande av sådana i samband med kinematografen stående ändamål, som Eders Kungl. Maj:t finner vara förtjänta av understöd.

89:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts i punkt 94 därom gjorda framställning har riksdagen till *understöd åt Sveriges riksförbund av frivilliga brandkårer* på extra stat för år 1918 beviljat ett förslagsanslag, högst 2,500 kronor.

90:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 95 föreslagit riksdagen att för fortsättande av arbetena med en allmän utredning rörande Sveriges inre vattenvägar på extra stat för år 1918 anvisa ett anslag av 80,000 kronor.

Riksdagen, som icke haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning, får alltså anmäla, att riksdagen för *fortsättande av arbetena med en allmän utredning rörande Sveriges inre vattenvägar* på extra stat för år 1918 anvisat ett reservationsanslag av 80,000 kronor.

91:o) I tvenne inom riksdagen väckta motioner har hemställts, att riksdagen ville anslå ett belopp av 8,000 kronor att mot redovisnings-skyldighet ställas till förfogande för en för utredning av frågan om ångfärjeförbindelse Kalmar—Färjestaden utsedd kommitté, under villkor att från ortsintresserade anskaffas vad därutöver erfordras.

Till stöd för denna framställning hava motionärerna anfört följande:

»Behovet av kommunikationer, nya kommunikationsleder och förbättrandet av redan förefintliga sådana är väl av alla erkänt. Varje år föreligga på riksdagens bord frågor av denna art, och betydande anslag äskas och beviljas för ändamålet.

Avlägsna eller från fastlandet skilda delar av landet bliva alltid mindre väl lottade i kommunikationshänseende. Öland är en sådan landsdel, som, helt naturligt, ej kunnat bli tillgodosedd med så bekväma och snabba samfärdsmedel som fastlandet. Synnerligast vintertiden, då ishinder ofta förefinnas, bliva förbindelserna med fastlandet besvärliga. Även då sådana hinder icke föreligga, tillkommer vid varuutbyte med fastlandet en betydande olägenhet genom fördyrande och tidsödande om-lastningar. Lättnader i detta hänseende kunna endast ske på ett sätt,

nämligen genom inrättandet av ångfärjeförbindelse mellan fastlandet och Ölands smalspåriga järnvägsnät.

Detta är också ett gammalt önskemål, vilket särskilt efter tillkomsten av Mörbylånga sockerbruk och andelsslakteriet i Kalmar tagit allt fastare och bestämdare former. Vid ordinarie årssammanträdet 1916 med Ölands södra mots avdelning av hushållningssällskapet tillsattes en kommitté med uppgift att föra frågan framåt. Denna har inbjudit Kalmar stadsfullmäktige, Kalmar hamnstyrelse, Färjestadens hamnstyrelse, Mellersta Sveriges sockerfabriksaktiebolag, ångbåtsaktiebolaget Kalmarsund, samt styrelserna för Kalmar, Kalmar—Berga, Kalmar—Torsås och Södra Ölands järnvägar att med utsedda ombud deitaga i överläggning rörande ångfärjeförbindelse Kalmar—Färjestaden.

Behovet av en dylik förbindelse gör sig alltmer gällande i den mån varuutbytet och produktionen ökas. Ej endast jordbruket och dess binnedling utan även socker-, stärkelse-, trä-, sten-, kalk- och cementindustrin på Öland skulle därigenom tillskyndas avsevärda fördelar. För det framtida tillgodogörandet av östersjöfisket blir även en direkt förbindelse med fastlandet av stor betydelse.

Postens överförande vintertiden sker med postångfartyget Öland, som denna tid ensam har att ombesörja all person- och varutransport mellan Öland och fastlandet. Det är dock endast en tidsfråga, när nämnda fartygs lastförmåga och utrymme är otillräckligt för den växande trafiken. När en utökning av trafikförmågan på linjen Kalmar—Färjestaden måste ske, är utredning nödvändig, huruvida ej den frågan bäst löses genom ångfärjeförbindelse. En dylik utredning, som ligger såväl i statens som ortens intresse, borde komma till stånd ju förr ju hellre. Kostnaderna för utredningen torde enligt uppgift från sakkunnigt håll belöpa sig till cirka 12,000 kronor. Då ett dylikt belopp ej kan påräknas från ortsintrasserade, är behöfligt, att staten träder hjälpande emellan. Om från det allmännas sida erhålles ett bidrag av 8,000 kronor, torde vad därutöver erfordras kunna anskaffas från annat håll.»

Över ifrågavarande motioner har riksdagens vederbörande utskott införskaffat yttrande från generalpoststyrelsen samt järnvägsstyrelsen. Generalpoststyrelsen, som behandlat frågan ur rent postal synpunkt, har för sin del ansett att för posttrafikens vidkommande skäl saknas att bifalla den gjorda framställningen. Järnvägsstyrelsen, vars yttrande är såsom bilaga vidfogat nämnda utskotts utlåtande i ämnet, har däremot funnit den förevarande frågan, om än i första hand ett ortsintrasse, vara av sådan betydelse för det allmänna, att ett statsanslag för utredningsverkställande kan anses motiverat.

Jämväl riksdagen har ansett starka skäl tala för, att staten må lämna sin medverkan till åstadkommandet av en utredning i det avsedda syftet. För säkerställande därav, att frågan varder allsidigt utredd, synes det dock riksdagen vara lämpligast att utredningen — som även torde böra omfatta spörsmålet, huruvida och i vad mån staten bör bidraga till en eventuell färjeförbindelse samt huru kostnaden i övrigt bör fördelas på vederbörande intressenter — verkställas genom statens försorg. Såsom villkor för utredningens företagande synes dock böra uppställas den fordran, att ortsintressenterna till densamma bidraga med det belopp av minst 4,000 kronor, som enligt motionen beräknats kunna av dem ställas till förfogande. Under sådana förhållanden bör å riksstaten under sjätte huvudtiteln för år 1918 uppföras ett förslagsanslag för ändamålet av 8,000 kronor.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen å extra stat för år 1918 beviljat ett förslagsanslag å 8,000 kronor för *verkställande av utredning angående åstadkommandet av ångfärjeförbindelse mellan Kalmar och Färjestaden*, dock under villkor att vederbörande ortsintressenter såsom bidrag till kostnaden för utredningen till Eders Kungl. Maj:ts förfogande ställa ett belopp av sammanlagt minst 4,000 kronor.

92:o) På grund av Eders Kungl. Maj:ts i punkt 96 därom gjorda framställning har riksdagen till täckande av *kostnader för arbetslöshetens bekämpande* på extra stat för år 1918 anvisat ett förslagsanslag, högst 918,500 kronor.

93:o) I en till riksdagen den 7 maj 1917 avlåten proposition, nr 360, har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bifogat utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag föreslagit riksdagen att bemyndiga Eders Kungl. Maj:t att för arbetslöshetens bekämpande, i huvudsaklig överensstämmelse med de i statsrådsprotokollet angivna grunder, använda och av tillgängliga medel, mot framtida anmälan till ersättande, förskjuta ett belopp, utöver förut för ändamålet disponibla medel, av ytterligare 7,500,000 kronor.

I en inom riksdagen väckt motion har hemställts, att det belopp, som befinner sig vara erforderligt för arbetslöshetens bekämpande, måtte uppföras å riksstaten för år 1918, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att därav disponera erforderligt belopp redan under innevarande år.

I sammanhang med förevarande fråga har riksdagen till behandling förehaft tvänne likalydande motioner, i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta, att till de arbetare, som genom livsmedelsransoneringen blivit arbetslösa och icke kunna erhålla annat arbete, anslå nödiga medel

så att de, under den tid bröd- och sockerransoneringen pågår, må erhålla understöd av statsmedel, motsvarande de löner som innehades, då de måste lämna sina platser, ävensom att understödets utbetalande må — vad det gäller bageri- och konditoriarbetare — ombesörjas av svenska bageri- och konditoriarbetareförbundet.

De rådande, ovissa förhållandena å arbetsmarknaden nödvändiggöra otvivelaktigt, att ytterligare medel måste ställas till Eders Kungl. Maj:ts förfogande för bekämpande av arbetslösheten under kristiden. I främsta rummet böra givetvis framgent liksom hittills det allmännas strävanden gå ut på att såvitt möjligt bereda de arbetslösa tillfälle att genom eget arbete förskaffa sig bärgning. Erfarenheterna från de hittills — företrädesvis för stenarbetarne i Blekinge, Halland och Bohuslän — vidtagna förebyggande hjälpåtgärderna hava ock av departementschefen betecknats såsom i allmänhet uppmuntrande. Att emellertid avsevärda medel måste beräknas jämväl för ren understödsverksamhet får enligt riksdagens uppfattning anses ådagalagt. Mot den ökning av understöden, i den mån särskilda förhållanden sådant påkalla, med högst $\frac{1}{3}$ av nuvarande maximibelopp, vartill enligt propositionen möjlighet borde beredas, har riksdagen ej funnit anledning till anmärkning.

Vad angår de väckta motionerna om statsunderstöd åt arbetare, som genom livsmedelsransoneringen blivit arbetslösa, inhämtas av det till propositionen hörande statsrådsprotokollet, att Eders Kungl. Maj:t redan har sin uppmärksamhet fästad vid förhållandena inom ifrågavarande yrken. Genom bifall till propositionen skulle Eders Kungl. Maj:t ock beredas möjlighet att vidtaga de särskilda åtgärder, som kunna finnas vara påkallade med hänsyn till de av livsmedelsransoneringen berörda arbetargrupperna. Den av departementschefen ifrågasatta anordningen att arbetslösa, som genom arbetslöshetsanstalt eller arbetslöshetskommitté beretts anställning, skola erhålla skäligt tillskott till lönen under en kortare övergångstid, då de under utbildning för arbetet icke förmå vinna rimlig utkomst, synes riksdagen vara av särskild betydelse för nu omhandlade arbetare. Det torde likväl vara att antaga, att i fråga om dessa grupper arbetslöshetsunderstöd måste tillgripas i ej ringa omfattning. Någon särställning i understödshänseende torde dock ej kunna beredas de genom livsmedelsransoneringen arbetslösa, särskilt med hänsyn till de konsekvenser, som därav skulle kunna tänkas följa.

Med avseende särskilt fästad vid att genom ransonering eller andra därmed jämförliga åtgärder arbetslöshet kan komma att i särskilt stor utsträckning inträffa i vissa kommuner, har emellertid riksdagen funnit det angeläget, att de oförvällat arbetslösa säkerställas för att ej bliva

utan arbetslöshetsunderstöd. Detta torde lämpligast kunna ske genom återupplivande av den bestämmelse, som i enlighet med beslut av 1916 års riksdag intill den 1 oktober samma år gällt därom att undantagsvis, på grund av särskilda omständigheter, arbetslöshetsunderstöd kunnat, efter prövning av Eders Kungl. Maj:t, utgå av statsmedel, ändock att bidrag med enahanda belopp icke ställts till förfogande av vederbörande kommun eller landsting. På sätt 1916 års riksdag vid behandling av denna fråga yttrade, bör emellertid tillämpande av en bestämmelse i sådan riktning icke förekomma utom i fall, då verkligen tvingande omständigheter föreligga.

I övrigt har riksdagen icke funnit anledning att vidtaga någon ändring i de av departementschefen angivna grunderna för användningen av den ifrågavarande medelsanvisningen.

Vad därefter vidkommer förslaget om uppförande å 1918 års stat av det belopp, som för det ifrågavarande ändamålet kan anses erforderligt, står ett dylikt tillvägagångssätt i överensstämmelse med de grundsatser angående riksstatens fullständigande, som riksdagen i särskild i detta ämne avlåten skrivelse (nr 368) framhåller. Emellertid torde i det anslag, som uppföres å riksstaten, böra inrymmas icke blott det belopp, som nu ställes till Eders Kungl. Maj:ts förfogande, utan även den vid 1916 års riksdag för omhandlade ändamål beviljade krediten, 5,000,000 kronor, med avdrag för det belopp, 918,475 kronor, som därav tagits i anspråk före den 1 december 1916 och för vars täckande såsom av punkt 92 här ovan inhämtas, medel beviljats av riksdagen. Därest den nya krediten i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts förslag bestämdes till 7,500,000 kronor, skulle alltså anslaget i sin helhet uppgå till 11,581,525 kronor.

Riksdagen har emellertid avrundat beloppet till 11,500,000 kronor och betecknat anslaget »förslagsanslag, högst».

Riksdagen får sålunda anmäla, att riksdagen å extra stat för år 1918 för *bekämpande av arbetslösheten* i huvudsaklig överensstämmelse med de i statsrådsprotokollet över civilärenden den 7 maj 1917 angivna samt av riksdagen ovan angivna grunder beviljat ett förslagsanslag, högst 11,500,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att därav förskottsvis redan under år 1917 utanordna erforderligt belopp.

94:o I en den 20 januari 1917 avlåten proposition (nr 34) har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att på extra stat för år 1918 under sjätte huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 4,000,000 kronor att användas till understöd för uppförande av bostadshus med smålägenheter.

Såsom av riksdagen i särskild skrivelse anmälts, har riksdagen i anledning av Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning på extra

stat för år 1918 anvisat ett förslagsanslag, högst 4,000,000 kronor, att i huvudsaklig överensstämmelse med de i statsrådsprotokollet över civilärenden den 20 januari 1917 angivna grunder användas till *understöd för uppförande av bostadshus med smålägenheter*, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att förskottsvis redan under år 1917 av tillgängliga medel utanordna beloppet.

95:o) Under punkt 97 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till tackande av vissa, i statsrådsprotokollet omförmälda, förskottsvis bestridda utgifter på extra stat för år 1918 anvisa ett förslagsanslag, högst 378,916 kronor.

Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning har riksdagen till tackande av vissa i statsrådsprotokollet omförmälda *förskottsvis bestridda utgifter* på extra stat för år 1918 anvisat ett förslagsanslag, högst 378,916 kronor.

96:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts i punkt 98 gjorda framställning har riksdagen till beredande, i enlighet med de i statsrådsprotokollet över finansärenden den 13 januari 1917 angivna grunder, av *extra lönetillägg för innevarande år* åt en del tjänstemän och betjänte i de till civildepartementet hörande ämbetsverk och kårer å extra stat för år 1918 anvisat såsom förslagsanslag ett belopp av 12,000 kronor.

97:o) På sätt riksdagen i särskild skrivelse anmält, har riksdagen, i anledning av Eders Kungl. Maj:ts i proposition den 16 mars 1917, nr 129, gjorda framställning, för beredande under år 1917 av *krigstidstillägg och krigstidshjälp* åt befattningshavare i statens tjänst, i enlighet med i nämnda skrivelse närmare angivna grunder, å extra stat för år 1918 anvisat såsom förslagsanslag under sjätte huvudtiteln ett belopp om 1,600,000 kronor.

98:o) I tvenne inom riksdagen väckta motioner har hemställts, att riksdagen måtte bevilja ett förslagsanslag av 150,000 kronor att förskottsvis utgå under innevarande år såsom dyrtidsunderstöd till kommunalt anställda barnmorskor med högst 100 kronor till varje, under förutsättning att av respektive kommun eller enskilda lämnas ett minst hälften så stort bidrag till samma ändamål.

På därom i vederbörlig ordning gjord framställning hava statskontoret och medicinalstyrelsen i ärendet avgivit särskilda yttranden, vilka såsom bilagor finnas bifogade statsutskottets utlåtande nr 113.

Såsom riksdagen i särskild skrivelse anmäler, har riksdagen på grund av en inom riksdagen väckt motion beslutat, att den till barnmorskorna utgående kontanta lönen, som enligt lagen den 13 juni 1908 angående kommuns skyldighet i fråga om anställande av barnmorska

hittills i regel skolat utgå med ett belopp av minst 300 kronor årligen — eventuell ersättning för bostad och bränsle däri ej inbegripen — från och med år 1918 skall höjas till minst 400 kronor.

De nu ifrågavarande motionerna avse att bereda de kommunalt anställda barnmorskorna dyrtidsunderstöd under innevarande år. Häremot kan givetvis den invändningen göras, att, då kommunerna för närvarande bestrida barnmorskornas avlöning, tillgodoseendet av de behov, som dyrtiden medfört, jämväl bör tillkomma dessa. Av liknande skäl, som föranlett riksdagen att under nu rådande kristid ingripa på områden, som eljest bort vara föremål för enbart kommunernas omsorg, synes det emellertid riksdagen som om det vore statens plikt att jämväl vidtaga åtgärder för åstadkommande av förbättring i barnmorskornas betryckta läge. Utan särskilt statsanslag torde ej heller någon förbättring av barnmorskornas avlöningsförmåner innevarande år i någon större omfattning bliva genomförd.

På sätt i motionerna föreslagits, bör givetvis såsom villkor för ett eventuellt statsbidrag uppställas förpliktelse för kommunerna att jämväl lämna bidrag till ifrågavarande ändamål, och detta så mycket hellre som kommunen bäst har kännedom om sina barnmorskors ekonomiska villkor samt om och i vad mån dessa påkalla hjälp från det allmännas sida. Däremot synes det, ur synpunkten av nödig garanti för att understödet verkligen är av behovet påkallat, icke lämpligt att, såsom i motionerna föreslagits, jämväl av enskilda lämnat bidrag må kunna läggas till grund för erhållande av statsunderstöd, utan lär vederbörande kommun även beträffande sådant bidrag böra gent emot statsverket stå såsom understödsgivare. Att statsbidraget bestämmes att utgå med två tredjedelar av hela understödet under förutsättning, att den återstående tredjedelen tillskjutes av kommun samt att statsbidragets maximibelopp fastställles till 100 kronor, har syntes riksdagen lämpligt.

I fråga om den inkomstgräns, vid vars överskridande statsbidrag ej må utgå, har riksdagen ansett, att barnmorska, som enligt under år 1917 verkställd taxering till inkomst- och förmögenhetsskatt åtnjutit inkomst till högre belopp än 700 kronor, icke bör komma i åtnjutande av statsbidrag. Högsta understöd eller 150 kronor skall alltså tillkomma barnmorska med inkomst ej överstigande 550 kronor; om inkomsten överskrider detta belopp, skall understödet begränsas så, att inkomsten jämte understödet högst utgör 700 kronor.

Beträffande de gifta barnmorskorna kunde det visserligen ifrågasättas, huruvida icke särskilda bestämmelser borde gälla för dessa, men

då kommun, såsom ovan antytts, icke torde komma att bevilja de barnmorskor understöd, som genom äktenskap äro i sådan ekonomisk ställning, att dylikt icke bör ifrågakomma, har riksdagen icke ansett detta vara erforderligt.

Med hänsyn till den begränsning i statsbidragets utgående, som riksdagen beslutat, synes det i motionerna för ifrågavarande ändamål föreslagna anslagsbeloppet kunna nedsättas till 100,000 kronor. För vinnande av enhetlighet i beteckningen av de av den rådande kristiden föranledda anslag till ändamål, likartade med det föreliggande, läser i den i motionerna föreslagna rubriken å nu förevarande anslag uttrycket »dyrtidsunderstöd» lämpligen böra utbytas mot »krigstidshjälp».

På grund av vad sålunda anförts, får riksdagen anmäla, att riksdagen på extra stat för år 1918 under sjätte huvudtiteln beviljat ett förslagsanslag å 100,000 kronor till beredande för år 1917, enligt grunder som av Eders Kungl. Maj:t närmare bestämmas, av *krigstidshjälp till kommunalt anställda barnmorskor* med högst 100 kronor till varje under förutsättning, att av vederbörande kommun lämnas bidrag till belopp av minst hälften av statsbidraget, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att redan under innevarande år disponera anslaget.

99:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 99 föreslagit riksdagen att i avvaktan på den proposition, som kunde komma att avlätas angående beredande av löneförbättring åt vissa vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare, för ändamålet tills vidare bland de ordinarie anslagen under sjätte huvudtiteln beräkna ett belopp av 7,300 kronor.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 16 april 1917 avlåten proposition, nr 342, föreslagit riksdagen att till ifrågavarande ändamål anvisa å ordinarie stat för år 1918 under sjätte huvudtiteln 7,700 kronor.

Såsom i särskild skrivelse blivit anmält, har denna Eders Kungl. Maj:ts proposition icke vunnit riksdagens bifall.

100:o) I punkt 100 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition, som kunde komma att avlätas angående fögderiförvaltningarnas omorganisation och löneroglering m. m., beräkna en höjning från och med år 1918 av det å ordinarie stat upptagna förslagsanslaget till postavgifter för tjänstebrev och dylika försändelser, nu 1,250,000 kronor, med 180,000 kronor till 1,430,000 kronor.

Sedermera har Eders Kungl. Maj:t i den under punkt 8 här ovan

omförmälda propositionen nr 211 föreslagit riksdagen, bl. a., att höja ifrågavarande anslag med 180,000 kronor till 1,430,000 kronor.

Såsom i särskild skrivelse blivit anmält, har riksdagen höjt det å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till postavgifter för tjänstebrev och dylika försändelser, nu 1,250,000 kronor, med 180,000 kronor till 1,430,000 kronor.

101:o) Eders Kungl. Maj:t har i punkt 101 föreslagit riksdagen att från och med år 1918 höja det å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till skrivmaterialier och expenser, ved m. m. med 100,000 kronor eller från 350,000 kronor till 450,000 kronor.

Den föreslagna anslagshöjningen är föranledd dels av de betydande belopp, varmed anslaget under de senare åren överskridits, dels ock av Eders Kungl. Maj:ts under punkt 7 här ovan omförmälda förslag om statsverkets övertagande av kostnaden för uppvärmningen av landshövdingarnas boställslägenheter, vilken kostnad, beräknad till 50,000 kronor årligen, avsetts att utgå från ifrågavarande anslag. Då emellertid riksdagen beslutat, att endast halva denna kostnad skall bestridas av statsverket, skulle det kunna ifrågasättas att den begärda anslagshöjningen minskades med 25,000 kronor till 75,000 kronor. Med hänsyn till ovan berörda betydande överskridanden av anslaget, och då utgifterna å detsamma äro synnerligen oberäknliga, har riksdagen emellertid icke ansett sig böra företaga någon jämkning i det begärda beloppet.

Riksdagen får sålunda anmäla, att riksdagen från och med år 1918 höjt det å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till *skrivmaterialier och expenser, ved m. m.* med 100,000 kronor eller från 350,000 kronor till 450,000 kronor.

Övriga ordinarie anslag.

102:o) Beträffande övriga ordinarie anslag, som i riksstaten för innevarande år äro uppförda under sjätte huvudtiteln, har Eders Kungl. Maj:t icke i statsverkspropositionen föreslagit annan ändring, än att för utjämning av huvudtitelns slutsumma det ordinarie förslagsanslaget för bestridande av tryckningskostnader måtte höjas från dess nuvarande belopp, 199,460 kronor, med 573 kronor till 200,033 kronor.

Riksdagen får anmäla, att samtliga ordinarie anslag under sjätte huvudtiteln, som här ovan icke blivit särskilt omförmälda, för år 1918 fastställts till samma belopp som uti innevarande års riksstat; dock att

förslagsanslaget för bestridande av tryckningskostnader för jämnande av huvudtitelns slutsumma höjts från 199,460 kronor med 537 kronor till 199,997 kronor.

Stockholm den 15 juni 1917.

Med undersätlig vördnad.

Bilaga.**Tab. Litt. A.**

Antalet platser, som landsting och kommuner förfoga över å vårdanstalter för lungsjuktiga, jämfört med folkmängden och årliga tuberkulosdödligheten inom respektive områden.

Ställningen den 1 november 1916.

	Sjukplatser.	Folkmängd ¹⁾	Dödsfall i tuberkulos ²⁾	Dödsfall i tuberkulos på 1,000 av medelfolkmängd ³⁾	Sjukplatser i förhållande till folkmängd ¹⁾ ‰	Antal sjukplatser på 100 dödsfall i tuberkulos ²⁾
Stockholms stad	730	398,639	1,000	2,87	1,83	73,00
” län	70	222,018	466	1,95	0,32	15,02
Uppsala ”	67	132,400	220	1,69	0,51	30,45
Södermanlands län	131	183,839	333	1,85	0,71	39,34
Norrköpings stad	50	55,107	106	2,27	0,91	47,17
Östergötlands län (i övrigt)	60	245,058	357	1,43	0,24	16,81
Jönköpings ”	113	219,895	304	1,41	0,51	37,17
Kronobergs ”	92	156,596	237	1,50	0,59	38,82
Kalmar ”	102	227,622	342	1,50	0,45	29,82
Gottlands ”	25	55,451	76	1,37	0,45	32,89
Blekinge ”	47	150,055	270	1,80	0,31	17,41
Kristianstads ”	102	234,994	344	1,49	0,43	29,65
Malmö stad	156	109,571	218	2,39	1,42	71,56
Malmöhus län (i övrigt)	257	366,322	617	1,66	0,70	41,65
Hallands ”	96	147,296	256	1,74	0,65	37,50
Göteborgs stad	302	186,365	500	2,90	1,62	60,40
Göteborgs och Bohus län (i övrigt)	82	219,747	494	2,29	0,37	16,60
Älvsborgs län	293	293,577	524	1,81	1,00	55,92
Skaraborgs län	—	241,026	348	1,44	—	—
Värmlands ”	134	260,447	534	2,05	0,51	25,09
Örebro ”	184	212,113	302	1,44	0,87	60,93
Västmanlands ”	76	162,774	321	2,03	0,47	23,68
Kopparbergs ”	96	242,349	513	2,17	0,40	18,71
Gävleborgs ”	154	260,586	537	2,10	0,59	28,68
Västernorrlands län	120	259,826	514	2,02	0,46	23,35
Jämtlands ”	40	124,541	304	2,54	0,32	13,16
Västerbottens ”	103	170,299	361	2,21	0,60	28,53
Norrbottens ”	98	174,227	501	3,04	0,56	19,56
Hela riket Summa	3,780	5,712,740	10,899	1,95	0,66	34,68

¹⁾ Enligt Statistiska Centralbyråns uppgifter om folkmängden (den kyrkoskrivna) den 1 jan. 1916.

²⁾ Avser all tuberkulos år 1912.

³⁾ År 1912.

Tab. litt. B.

Sanatorier.	Väntetid.
Alefors sanatorium, Alingsås	Ingen.
Blommenhofs tuberkulossjukhus, Nyköping	1 mån.
Broby sanatorium, Broby	m. 2 v. k. 4—6 v. längre fram på vintern.
Dalbobergens sanatorium, Vänersborg	högst 1 mån.
Fagereds sanatorium, Lia	1—1½ mån.
Garphytte sanatorium, Latorps Bruk	4—6 v.
Gottlands läns tuberkulossjukhus, Visby.....	3 mån.
Hamra sanatorium, Tumba	2—6 v.
Hälähults sanatorium, Hälähult	m. 10—12 mån. k. 1 år.
Anstalten Hälsan, Antnäs	14 dag.—1 mån.
Hässleby sanatorium, Hässleby	12 mån.
Högbo tuberkulossjukhus, Falun	m. 8 mån. k. 11—12 mån.
Kalmar läns tuberkulossjukhus, Målilla	4 mån.
Kopparbergs tuberkulossjukhus, Kopparberg	2 ”
Kronobergs läns tuberkulossjukhus, Lugnet, Växjö	föret intagna 4—5, 1 a gn. int. 2 mån.
Kroppefjälls sanatorium, Dals-Rostock.....	Ingen.
Lindesbergs tuberkulossjukhus, Lindesberg	Ingen.
Länssanatoriet, Sundsvall	1 ½—3 mån.
” , Svenshögen	m. 5 mån. k. 6—7 mån.
Löwenströmska lasarettets tuberkulosavdelning, Väsby	2—2 ½ mån.
Moheds sanatorium, Bergvik	5—6 mån.
Norrbottnens läns tuberkulossjukhus, Sandträsk	3 mån.
Orupssanatoriet, Hör	m. 2 mån. k. 2—3 mån.
Sjukhemmet för tuberkelsjuka i Utanede, Edsele	c:a 1 mån.
Sjö-Gunnarsbo, Åsunden	m. 1—2 v. k. 2—3 mån.
Skogsfjällets sanatorium, Västerås	3—4 mån.
Stratomta sanatorium, Linghem	2—4 mån.
Södermanlands läns tuberkulossjukhus vid Löt, Malmby.....	c:a 19 dag.
Tuberkulosavdelningen vid länslasarettet, Skellefteå	m. 2 mån. k. 1—2 v.

Sanatorier.	Väntetid.
Tuberkulosavdelningen vid Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund, Lund	3—6 mån.
Tuberkulospaviljongen vid Umeå lasarett, Umeå	2—3 mån.
Tuberkulospaviljongen vid Linköpings lasarett, Linköping	2—3 mån.
Tuberkulossjukhuset Solliden, Östersund	högst 1 mån.
Vattholma sanatorium, Vattholma	1—2 mån.
Värmlands läns tuberkulossjukhus, Arvika	m. 3—4 mån. k. 2—3 mån.
Österåsens sanatorium, Österås	m. 12—15 mån. k. 10—11 mån.

Tab. litt. C.

Driftkostnaderna per dag och patient vid jubileumsfondens sanatorier
under åren 1904—1915.

	Hålahult.	Österåsen.	Hässleby.	Spenshult.
	Öre.	Öre.	Öre.	Öre.
År 1904	276.31	331.49	235.93	—
» 1905	237.82	307.37	230.35	—
» 1906	259.00	312.97	234.77	—
» 1907	266.3	295.92	238.31	—
» 1908	269.31	328.76	251.81	—
» 1909	275.00	350.21	260.31	—
» 1910	263.98	305.74	284.65	—
» 1911	263.69	328.18	274.16	—
» 1912	316.55	365.34	257.57	—
» 1913	325.72	347.33	299.00	414.48
» 1914	284.15	345.05	295.05	351.45
» 1915	300.65	403.12	344.27	385.6

Tab. litt. D.

**Driftkostnader per dag och patient vid landstingens, kommuners
och menigheters sanatorier (medeltal).**

	Öre.
År 1910.....	233
» 1911.....	261
» 1912.....	263
» 1913.....	292
» 1914.....	297
» 1915.....	303,30

Tab. Litt. E.

**Underhållsdagar, drift- och utspisningskostnader vid statsunderstödda tuber-
kulossjukvårdsanstalter under år 1915.**

	Antal under- hållsdagar.	Hela drift- kostnaden	Utspisning
		pr dag och patient.	
I. Tuberkulossjukhus och sjukstugor.			
Söderby	155,215	325,4	145,29
Väsby	25,225	283,29	130,32
Vattholma	7,978	208,89	105,67
Löt	34,679	291,10	127,0
Blommenhov.....	8,487	290,0	125,0
Stratomta	10,480	285,54	155,95
Lugnet	26,401	303,0	127,52
Målilla.....	27,556	398,9	152,6
Gottlands.....	7,934	289,0	123,5
Broby	—	315,25	138,24
Orup.....	30,494	389,97	179,45
Malmö stads tbc. vårdanstalt.....	8,962	316,4	147,20
Hälsingborg.....	14,196	262,2	128,2
Blinkarp	10,611	320,76	139,88

	Antal under- hållsdagar.	Hela drift- kostnaden	Utspisning
		pr dag och patient.	
Fagered	34,463	324,0	145,0
Kålltorp	63,805	284,231	134,788
Hemmet för lungots sjuka, Göteborg	17,463	254,76	103,41
Kroppefjäll	28,624	310,59	125,42
Dalbobergen	5,447	324,0	132,0
Västeråsen	17,660	320,0	123,8
Arvika	41,157	325,0	138,4
Garphyttan	31,117	355,2	168,0
Adolfsberg	12,891	277,5	114,4
Lindesberg	7,726	250,0	106,0
Kopparberg	8,848	263,0	106,0
Västerås	24,761	326,66	135,92
Folkarbo	10,330	239,45	95,55
Bergebo	8,752	238,4	102,0
Högbo	24,068	346,237	146,314
Grängesberg	4,641	336,0	179,0
Ludvika	3,591	311,9	126,4
Mohed	3 8,307	352,13	136,22
Jonas Selggren	15,823	305,47	146,86
Sandviken	7,297	258,0	109,3
Sundsvall	33,062	314,0	154,0
Solliden	14,434	250,9	131,0
Sandträsk	29,513	316,41	144,77
Hälsan	4,823	372,7	154,0
Kaptensgården	9,032	292,04	98,83

Tabell över anslagen under riksstatens *sjätte* huvudtitel.

Civildepartementet.

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
A. Departementet.					
1	Statsministern, lönefyllnad, <i>förslagsanslag</i> , högst			6,500	
2	Statsråden utan departement, 3 å 15,000 kronor			45,000	
3	Departementschefen			17,000	
4	Departementets avdelning av Kungl. Maj:ts kansli			205,400	
5	Extra föredragande för mål hos regeringsrätten, <i>förslagsanslag</i> , högst				7,000
6	Extra föredragande för stadsplane- m. fl. ärenden, <i>förslagsanslag</i> , högst				3,000
7	Handsekreterare åt statsministern, <i>förslagsanslag</i> , högst				3,000
Säger för departementet				273,900	13,000
B. Regeringsrätten.					
1	Regeringsrätten			93,700	
C. Överståthållarämbetet.					
1	Överståthållarämbetet			97,822	
2	Provisorisk förbättring av de hos överståthållar- ämbetet anställda extra tjänstnehavares av- löningsförmåner, <i>förslagsanslag</i> , högst.....				10,600
3	Utgivande av »Polisunderrättelser», <i>förslagsanslag</i> , högst				38,400
4	Utgifter för registrering av automobiler, <i>förslags- anslag</i> , att utgå i första hand av inflytande avgifter för registrering av automobiler				4,500
Säger för överståthållarämbetet				97,822	53,500

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
D. Landsstaten.					
1	Landshövdingarna			318,500	
2	Tjänstemän och betjante vid länsstyrelserna.....			1,296,650	
3	Övergångsstat			82,700	
4	Sakkunniga till biträde vid utredningar m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst			12,000	
5	Arvoden åt extra länsnotarier, extra länsbok- hållare och övriga extra biträden vid läns- styrelserna m. m., <i>reservationsanslag</i>			311,000	
6	Fögderiförvaltningarna			2,253,531	
7	Avlöning och underhåll av särskild polisstyrka på landet, <i>förslagsanslag</i>				500,000
8	Ersättning åt lappfogdar m. m., <i>reservationsanslag</i>				22,300
Säger för landsstaten				4,274,381	522,300
E. Väg- och vattenbyggnads- väsendet.					
Väg- och vattenbyggnadsstaten:					
1 a	<i>Bestämt anslag</i>	137,800			
<i>Reservationsanslag:</i>					
1 b	Expenser för allmänna arbeten 45,000				
1 c	Vägundersökningar 45,000	90,000		227,800	
2	Förstärkning av reservationsanslaget till väg- undersökningar, <i>förslagsanslag</i> , högst				90,000
3	Inspektion av enskilda järnvägars rullande mate- riel, <i>förslagsanslag</i> , högst.....				7,900
4	Vägar och kommunikationer			12,000	
5	Undersökningar av mindre hamnar och farleder m. m., <i>reservationsanslag</i>				10,000
6	Understödjande av brobyggnader och, företrädes- vis mindre, hamnbyggnader m. m., <i>reservations- anslag</i>				750,000
7	Sandvikens hamn på Öland, <i>reservationsanslag</i> ...				50,000
8	Ersättning för av statskontoret förskottsvis be- stridda utgifter för fullbordande av ombygg- nad och förbättring av Vaddö kanal, <i>förslags- anslag</i> , högst				153,758

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
9	Bidrag till anläggning eller förbättring av vägar m. m., <i>reservationsanslag</i>				3,500,000
10	Anläggande av enklare vägar i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län, <i>reservations-</i> <i>anslag</i>				500,000
	Jordförluster genom kanal- och väganläggningar, <i>förslagsanslag</i> :				
11 a	Direkt anvisning.....	2,700			
11 b	Ersättningar	4,567		7,267	
12	Sveriges bidrag till den ständiga internationella föreningen för frågor rörande vägväsendet, <i>förslagsanslag</i>			365	
	Säger för väg- och vattenbyggnadsväsendet			247,432	5,061,658
F. Medicinalstaten samt hälso- och sjukvården.					
<i>Medicinalstyrelsen med dithörande stater.</i>					
1	Medicinalstyrelsen	202,950			
2	Personligt avlöningstillägg till en befattnings- havare imedicinalstyrelsen, <i>förslagsanslag</i> , högst		1,300		
	Statsmedicinska anstalten:				
3	Statens bakteriologiska labora- torium	73,190			
4	Statens rättskemiska laborato- rium	18,900			
5	Statens farmaceutiska laborato- rium, <i>förslagsanslag</i> , högst ...	15,600			
		92,090	15,600		
6	Förste provinsialläkare och provinsialläkare	865,200			
7	Provisorisk förbättring av vissa provinsialläkares avlöningsförmåner, <i>förslagsanslag</i> , högst		12,300		
8	Avlöning åt civila läkarstipendiater, <i>reservations-</i> <i>anslag</i>	15,000			
9	Bidrag till extra provinsialläkares avlöande, <i>för-</i> <i>slagsanslag</i>	40,000		1,215,240	29,200

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
<i>Sjukvårdsanstalterna.</i>					
Sinnessjukvårdsanstalterna:					
10	Hospitals underhåll, <i>förslagsanslag</i>	4,700,000			
11	Om- och tillbyggnad av Lunds hospital och asyl, <i>reservationsanslag</i>	120,000			
12	Nytt hospital vid Hälsingborg, <i>reservationsanslag</i>	100,000			
13	Nytt hospital & biskopsbostället Sundby, <i>reservationsanslag</i>	200,000			
14	Nya paviljonger för oroliga sjuka vid Sätters och Västerviks hospital, <i>reservationsanslag</i>	200,000			
15	Ny ekonomibyggnad vid Göteborgs hospital, <i>reservationsanslag</i>	25,000			
16	Anstalter för obildbara sinnesslöa, <i>förslagsanslag</i>	225,000			
17	Anstalter för bildbara sinnesslöa, som icke äro fallandesjuka, <i>förslagsanslag</i>	331,000			
18	Epileptikeranstalter, <i>förslagsanslag</i>	22,000			
		5,278,000	645,000		
Övriga sjukvårdsanstalter:					
19	Lasarettets underhåll	15,774			
20	Tillbyggnad vid Järvsö sjukhus för spetälska, <i>reservationsanslag</i>	9,850			
21	Underhåll av Järvsö sjukhus för spetälska	23,500			
22	Spetälskesjukhus i Dalarna, <i>reservationsanslag</i>	70,900			
23	Utrustning för spetälskesjukhuset i Dalarna, <i>förslagsanslag</i>	10,000			
24	Spetälskesjukhusets i Dalarna drift, <i>förslagsanslag</i>	3,450			
25	Bidrag till uppförande eller inrättande av tuberkulosjukvårdsanstalter, <i>reservationsanslag</i>	400,000			

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
26	Bidrag för driftkostnaderna vid tuberkulossjukvårdsan- stalter, <i>förslagsanslag</i>	650,000			
27	Resebidrag till vissa patien- ter vid kustsanatorierna, <i>förslagsanslag</i>	5,000			
28	De genom medel ur Konung Oscar II:s jubileumsfond inrättade folksanatorierna, <i>förslagsanslag</i> , högst	300,000			
29	Statsbidrag till dispensär- verksamhet, <i>förslagsanslag</i>	70,000			
30	Behandling av medellösa lupuspatienter från lands- orten, <i>förslagsanslag</i>	30,000	689,274	899,200	
	Vanföreväsendet:				
31	Vanföreanstalt i Sundsvall, <i>reservationsanslag</i>	75,000			
32	Kliniker vid vanföreanstal- terna i Stockholm, Göte- borg och Hälsingborg, <i>för- slagsanslag</i>	80,000			
33	Polikliniker vid vanförean- stalterna i Stockholm, Göte- borg och Hälsingborg, <i>för- slagsanslag</i>	9,000			
34	Underhåll av skol- och upp- fostringshem för vanföra, <i>förslagsanslag</i>	45,000			
35	Bidrag till resor för vanföra jämte vårdare, <i>förslagsan- slag</i>	35,000			
36	De i Stockholm, Göteborg och Hälsingborg av för- eningarna för bistånd åt vanföra inrättade under- visningsanstalterna för vanföra m. m., <i>förslagsan- slag</i>	69,500	238,500	75,000	6,205,774
					1,619,200
	<i>Hälsovård i allmänhet.</i>				
37	Kostnader för allmän hälso- och sjukvård, <i>för- slagsanslag</i>	225,000			
38	Ortopediska institutet	8,250			

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
39	Skyddskoppypningen, <i>förslagsanslag</i>	240,000			
40	Inköp av radium för svenska cancerföreningens Stockholmsavdelnings sjukhem i Stockholm, <i>reservationsanslag</i>		100,000		
41	Karantänsanstalten på Käsö, <i>förslagsanslag</i> , högst	16,600			
42	Skötsel av den å karantänsanstalten på Käsö be- fintliga koloxidapparaten, <i>förslagsanslag</i> , högst		1,000		
43	Personligt lönetillägg åt karantänsläkaren på Käsö G. E. Hjortzberg, <i>förslagsanslag</i> , högst		500		
44	Svenska läkarsällskapet	3,000			
45	Resestipendier åt civila läkare	3,500			
46	Sveriges andel i kostnaderna för den internatio- nella hälsovårdsbyrån i Paris, <i>förslagsanslag</i> ...	7,000		503,350	101,500
Säger för medicinalstaten samt hälso- och sjuk- vården				7,924,364	1,749,900
G. Sociala verk och inrättningar.					
Riksförsäkringsanstalten:					
1	Riksförsäkringsanstalten	104,800			
2	Upprätthållande av riksförsäkringsanstaltens verksamhet, <i>förslagsanslag</i>		630,000		
3	Handläggning av ärenden rörande ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militär tjänstgöring, <i>förslagsanslag</i>		9,500		
4	Ersättning åt postsparbanken för dess bestyr med uppbörd och utbetalningar m. m. för riksförsäkringsanstalten, <i>förslagsanslag</i>		53,500		
5	Statens bidrag till fiskares försäkring, <i>förslags- anslag</i>	16,000		120,800	693,000
Försäkringsrådet:					
6	Försäkringsrådet	64,300			
7	Upprätthållande av försäkringsrådets verksam- het, <i>förslagsanslag</i>		55,000		
8	Möbler och andra inventarier m. m. för för- säkringsrådet, <i>förslagsanslag</i> , högst		25,000		
9	Vissa omkostnader för försäkringsrådet under sista kvartalet 1917, <i>förslagsanslag</i>		20,000	64,300	100,000

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
Socialstyrelsen:					
10	Socialstyrelsen	173,500			
11	Upprätthållande av socialstyrelsens verksamhet, <i>förslagsanslag</i> , högst		36,300		
12	Medling i arbetstvister, <i>förslagsanslag</i>		25,000		
13	Den offentliga arbetsförmedlingen i riket, <i>förslagsanslag</i>		70,000		
14	Underlättande av medellösa arbetssökandes resor, <i>förslagsanslag</i>		10,000		
15	Mellanfolkliga arbetsamtet i Basel, <i>förslagsanslag</i> , högst		750	173,500	142,050
Arbeterskydd:					
16	Yrkesinspektionen	163,780			
17	Upprätthållande av yrkesinspektionens verksamhet, <i>förslagsanslag</i> , högst		14,400		
18	Bidrag till den i Stockholm anordnade permanenta utställningen av skyddsanordningar mot olycksfall och ohälsa i arbetet, <i>förslagsanslag</i> , högst		4,000	163,780	18,400
Socialförsäkring:					
19	Sjukkasväsandets befrämjande, <i>förslagsanslag</i>	1,550,000			
20	Sjukkasor, som meddela moderskapsunderstöd, <i>förslagsanslag</i>		70,000		
21	Tillsyn över understödsföreningarna, <i>förslagsanslag</i> , högst		6,000		
22	Internationella föreningen för arbetslöshetens bekämpande, <i>förslagsanslag</i> , högst.....		750	1,550,000	76,750
Nykterhetsverksamhet:					
Alkoholistvård:					
23	Avlöningar åt tjänstemän vid statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholister m. m., <i>förslagsanslag</i> , högst	24,500			
24	Bidrag till driftkostnaderna i övrigt för statens vårdanstalt å Venngarn för alkoholister, <i>förslagsanslag</i>	29,000			
25	Bidrag till erkända och enskilda alkoholistanstalters driftkostnader, <i>förslagsanslag</i>	175,000			

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
26	Statens kostnader för farliga alkoholister m. m., <i>förslagsanslag</i>	17,000			
27	Bidrag till anordnande av erkända alkoholistanstalter, <i>reservationsanslag</i>	30,000			
28	Sakkunnigt biträde hos socialstyrelsen för ärenden rörande alkoholistvården, <i>förslagsanslag</i> , högst	3,600	279,100		
Främjande av nykterhet och motarbetande av dryckenskapens följder:					
29a	<i>Förslagsanslag</i> , högst	25,750			
29b	<i>Reservationsanslag</i>	3,000	28,750		307,850
Allmänna pensionsförsäkringen:					
30	Pensionsstyrelsen	333,400			
31	Upprätthållande av pensionsstyrelsens verksamhet m. m., <i>förslagsanslag</i>		432,600		
32	Inköp av fastigheterna nr 13 och 14 i kvarteret Norrtälje i Stockholm, <i>förslagsanslag</i> , högst		1,000,000		
33	Bestridande av den på staten belöpande kostnad för pensionstillägg och understöd jämlikt lagen om allmän pensionsförsäkring, <i>förslagsanslag</i>		6,750,000		
34	Statsbidrag till den jämlikt lagen om allmän pensionsförsäkring anordnade, på frivilliga avgifter grundade försäkring, <i>förslagsanslag</i>		25,000		
35	Bidrag till understöd åt de personer, som genom lagen den 8 juni 1915 blivit delaktiga i den allmänna pensionsförsäkringen, <i>förslagsanslag</i> , högst		548,000		
36	Ersättning till postsparbanken för bestyret med pensionsutbetalningar m. m., <i>förslagsanslag</i>		140,000		
37	Ersättning till häradskrivarna för pensionsförteckningar, <i>förslagsanslag</i>		50,000	333,400	8,945,600
Diverse sociala ändamål:					
38	Nationalföreningens mot emigrationen verksamhet, <i>förslagsanslag</i> , högst		10,000		
39	Stiftelsen »Hemmet Fristad», <i>förslagsanslag</i> , högst		10,000		
40	Drottning Sophias skyddshem, <i>förslagsanslag</i> , högst		2,500		
41	Husmodersskolor m. m., <i>förslagsanslag</i>		50,000		72,500
Säger för sociala verk och inrättningar				2,405,780	10,356,150

		Ordinarie anslag	Extra anslag	Ordinarie anslag	Extra anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
H. Försäkringsinspektionen.					
1	Upprätthållande av försäkringsinspektionens verksamhet, <i>reservationsanslag</i> , att av bidrag till försäkringsinspektionen direkt utgå			59,300	
I. Diverse.					
1	Undersökningar och arbeten för en schematisk förteckning och beskrivning över Sveriges vattenfall, <i>reservationsanslag</i>				40,500
2	Inspektion över elektriska anläggningar för belysning eller arbetsöverföring, <i>förslagsanslag</i> , högst				27,800
3	Bestridande av utgifterna för statens biografbyrå, <i>reservationsanslag</i> , att av avgifter för granskning av biografbilder direkt utgå				30,000
4	Sveriges riksförbund av frivilliga brandkårer, <i>förslagsanslag</i> , högst				2,500
5	Allmän utredning angående Sveriges inre vattenvägar, <i>reservationsanslag</i>				80,000
6	Utredning angående ångfärjeförbindelse mellan Kalmar och Färjestaden, <i>förslagsanslag</i>				8,000
7	Täckande av kostnader för arbetslöshetens bekämpande, <i>förslagsanslag</i> , högst				918,500
8	Bekämpande av arbetslösheten, <i>förslagsanslag</i> , högst				11,500,000
9	Understöd för uppförande av bostadshus med smålägenheter, <i>förslagsanslag</i> , högst				4,000,000
10	Täckande av vissa förskott, <i>förslagsanslag</i> , högst				378,916
11	Extra lönetillägg för år 1917, <i>förslagsanslag</i>				12,000
12	Krigstidstillägg och krigstidshjälp för år 1917, <i>förslagsanslag</i>				1,600,000
13	Krigstidshjälp under år 1917 till kommunalt anställda barnmorskor, <i>förslagsanslag</i>				100,000
14	Ålderstillägg, <i>förslagsanslag</i>			375,000	
15	Rese- och traktamentspenningar, <i>förslagsanslag</i>			200,000	

		Ordinarie	Extra	Ordinarie	Extra
		anslag	anslag	anslag	anslag
		Kronor	Kronor	Kronor	Kronor
16	Postavgifter för tjänstebrev och dylika försändelser, <i>förslagsanslag</i>			1,430,000	
17	Extra utgifter, <i>reservationsanslag</i>			12,000	
18	Skrivmaterialier och expenser, ved m. m., <i>förslagsanslag</i>			450,000	
19	Tryckningskostnader, <i>förslagsanslag</i>			199,997	
	Säger för diverse			2,666,997	18,698,216
	Summa			18,043,676	36,454,724